

SEK AKTUELLT

Nyheter från standardiseringen inom elområdet

Innehåll:

Vart är vi
på väg...?
3–4

SEKs
Årsmöte 2021
16–18

Förnybar el
och smarta nät
5–9

Systemkommittén
smart energy
13–15

Standarder banar
väg för säkra
investeringar
27–28

HÅLL DIG UPPDATERAD – FÖLJ SEK PÅ SOCIALA MEDIER!

Du vet väl om att SEK finns på de flesta sociala medier? Du kan hitta oss på Facebook, LinkedIn, Twitter och Instagram. Följ oss där och ta del av nyheter, aktuella ämnen, kommande event, mässor, det dagliga arbetet. Ja, egentligen allt du vill veta om standardisering och standardiseringsarbetet.

Saknar du något i våra kanaler? Har någon idé till innehåll? Kontakta oss antingen direkt på sociala medier eller på sek@elstandard.se

Facebook @svenskelstandard

LinkedIn @SEK Svensk Elstandard

Twitter @SEKSvenskElstan

Instagram @sek_svensk_elstandard

Youtube @SEK Svensk Elstandard

VART ÄR VI PÅ VÄG...?

Den internationella och europeiska standardiseringen har mött flera stora utmaningar det senaste året, något som inte passerat helt obemärkt förbi inom SEK heller.

I SPÅREN AV pandemin börjar nu skönjas behoven efter denna prövning. När vi någon gång framöver återgår till ett mer normalt samhälle framställer många experter behovet och längtan efter fysiska möten. Samtidigt framförs önskemål om att framtiden bör erbjuda en större blandning av fysiska och virtuella möten där alla fysiska möten ska erbjudas med virtuellt deltagande, så kallade hybridmöten. På den internationella nivån är det de olika tidzonerna som är den stora utmaningen med digitala möten. Det kan konstateras att den digitaliseringsresa som påbörjades redan innan pandemin har förstärkts påtagligt och snabbat på den redan intensiva digitala utvecklingen. Alla analyser och rapporter indikerar att vi kommer att få se ett förändrat arbetsmönster i det "nya" normala livet efter pandemin. SEK rustar redan idag för detta "nya" genom större investeringar och uppgraderingar i bättre och utökad utrustning i möteslokaler och digital kommunikation.

SEK genomförde sitt årsmöte i slutet av april där bland annat en summering av 2020 presenterades. Återigen stod naturligtvis pandemin i centrum då den påverkade större delen av verksamheten under året. Trots pandemi-påverkan kunde det konstateras att verksamheten i stort klarat sig mycket bra, både ur det tekniska och det ekonomiska perspektivet, där utfallen blev över förväntan. Som omnämnts i tidigare nummer av SEK Aktuellte fattade fullmäktige och styrelsen beslut under 2020 om en ny långsiktig strategi, SEK Strategi 2030, med delmålet 2025. Nu arbetas det fortlöpande med strategins tre huvudinriktningar,

- En relevant verksamhet
- En stabil ekonomi
- En utökad digitalisering

Det finns alla skäl att framöver återkomma till dessa viktiga och relevanta inriktningsvärden i den pågående resan för en betydelsefull och attraktiv standardisering.

Mycket sker i vår omvärld och större händelser avlöser varandra. För att vända blicken inåt, inom standardiseringen, håller CENELEC på att förändra sina statuter för att även fortsättningsvis ge möjligheten till Storbritannien att delta inom den europeiska standardiseringen, trots BREXIT. Inom IEC pågår ett stort arbete med förslag till en ändrad organisationsstruktur. Strukturen ska ge en ökad transparens och en ökad påverkansmöjlighet och därmed generera en framtids-säkrad verksamhet.

IEC, CENELEC och SEK arbetar med införandet av en helt förändrad standardiseringsprocess som framöver ska bli fullständigt digital. Standardiseringspublikationer ska i framtiden utvecklas i en helt digital miljö där även alternativa och mer flexibla processer ska erbjudas till framtida standardiseringsprojekt. En ny standardiseringsprocess, naturligtvis under en tid parallell med den befintliga, kommer att kräva både information och utbildning. IEC har informerat om att de första tekniska kommittéerna kommer att få ta del av denna nya process redan i slutet av 2021 och sedan ska utrullningen till alla kommittéer fortsätta under 2022 för att slutföras under 2023. SEK förbereder redan nu inför den nya standardiseringsprocessen genom planering och förberedande av information och digitala seminarier med start under senare delen av hösten.

Till sist vill jag omnämna den hastiga bortgången av SEKs tidigare styrelseordförande, teknologie doktor Åke Danemar. Åke som under många år var verksam inom SEK, där han började som styrelseledamot redan 1996 och var styrelsens ordförande från 2003 till 2017, var den stora initiativtagaren till den ökade marknads-satsningen som präglat SEK de sista decennierna och som ligger till grund för den verksamhet som bedrivs idag. Åke var mycket omtyckt och uppskattad och är saknad av många och kommer alltid att vara i fint minne i SEKs verksamhet.

Jag önskar alla en god läsning,

Thomas Korssell, vd

→ IEC GM 2021 STÄLLER IN ALLA TEKNISKA MÖTEN

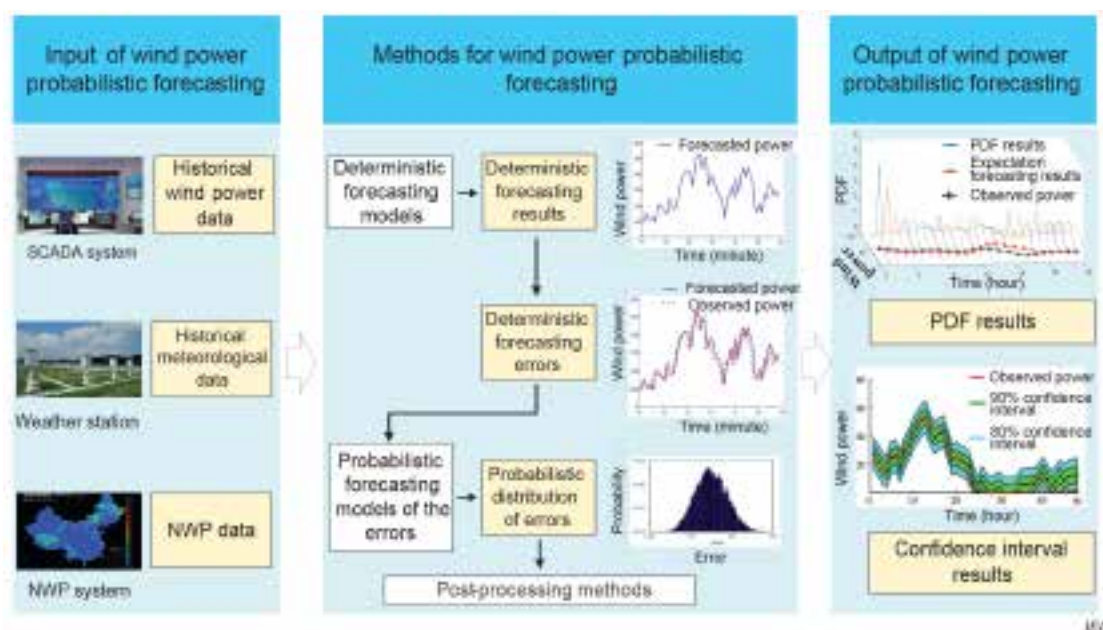

Den tekniska delen av IECs årsmöte är nu inställt. Möten var planerade till sista veckan i september och första veckan i oktober, i Dubai i Förenade Arabemiraten, där cirka 50 olika tekniska kommittéer och underkommittéer med arbetsgrupper skulle ha mötts. Det tekniska årsmötet var planerat att samla mer än 2000 tekniska experter.

IEC ska nu istället hjälpa till att istället arrangera digitala möten för de tekniska kommittéer och arbetsgrupper som har behov av detta.

Tillsvidare har man i planeringen av IEC årsmöte valt att behålla de fysiska mötena för managementgrupperna där man under maj kommer att besluta om även dessa ska överföras till digitala möten. Mycket tyder nog på att så kommer att bli fallet.

Mer information om IEC GM 2021 återfinns i dokument AC/8/2021 och AC/42/2020. Om ytterligare information önskas kontakta då gärna SEK kansli, senc@elstandard.se, 08-444 14 00.

FÖRNYBAR EL OCH SMARTA NÄT

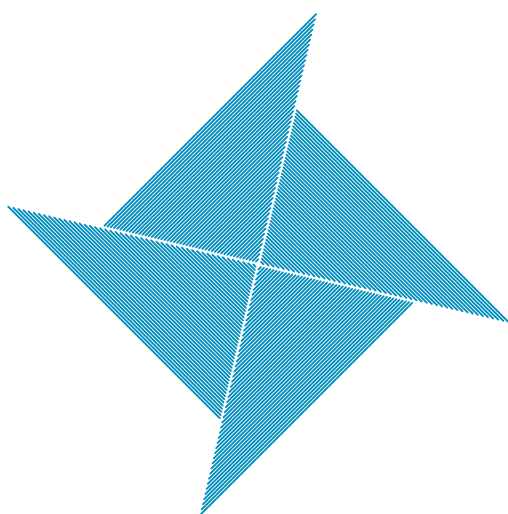
Elnät och elproduktion är i fokus på ett annat sätt än bara för några år sedan. Ny teknik och nya förutsättningar samverkar med det globala arbetet med nya standarder.

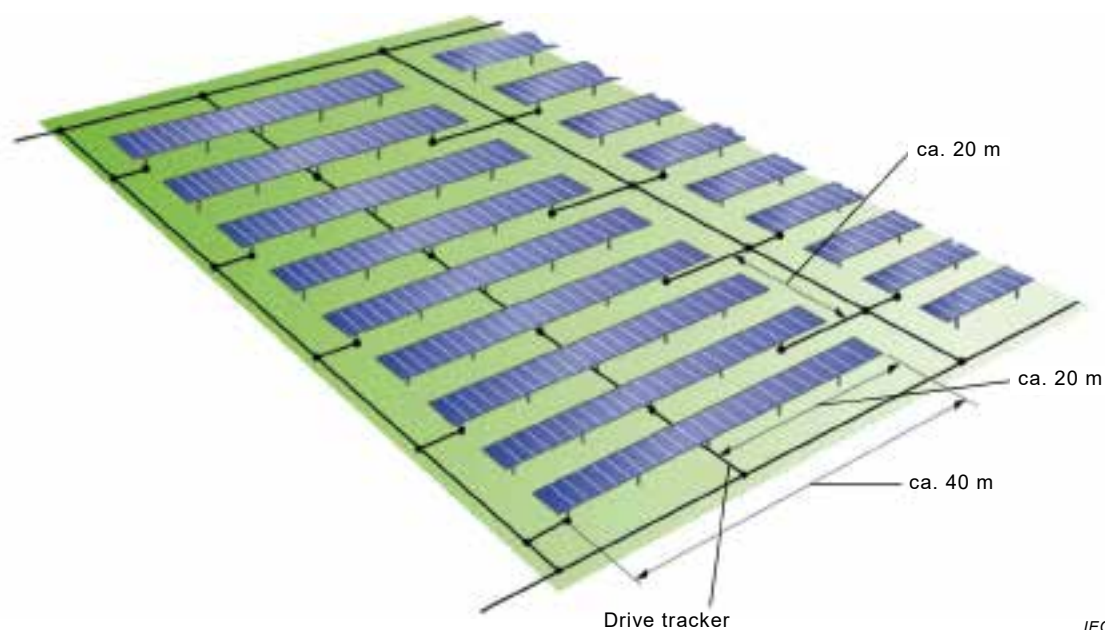
KLIMATANPASSNING, FÖRNYBAR elproduktion, effektbrist, ökad elektrifiering – de politiska och tekniska utmaningarna är inte desamma som igår. Smartare elnät och en ökad lokal elproduktion ute i nätet är heta områden där mycket av utvecklingsarbetet samverkar med arbetet med att ta fram passande och nödvändiga standarder.

På några teknikområden är denna samverkan central, på ett sätt som utmanar den vanliga bilden av vad standardisering är. I centrum står två tekniska kommittéer inom IEC. En självklar och en som kanske är lite oväntad. Vi börjar med dem.

SMARTIFIERING

IEC 61850 är en serie grundläggande standarder som banar väg för användningen av digital teknik för smart energi. Redan 1995 startade arbetet i IEC TC 57 och IEC 61850 omfattar idag 15 standarder, 4 tekniska specifikationer och 19 tekniska rapporter. Fler delar är på väg, framförallt i form av tekniska rapporter med vägledning till olika funktioner och tillämpningar. Delar av standarden revideras fortlöpande som ett resultat av interaktion med teknisk utveckling och med erfarenheter från praktisk användning.

Från början var syftet att skriva en standard för kommunikation i stationer och ställverk, men tillämpningsområdet har efterhand växt och idag handlar IEC 61850 om kommunikationsnät och system för kraftföretagsautomation. TC 57 samarbetar med andra tekniska kommittéer och IEC 61850 hanterar även integration av förnybara energikällor och distribuerade energiresurser (DER). Läs mer på <https://iec61850.dvl.iec.ch/>

I samma kommitté sker även arbete med andra standarder för informationsöverföring i system för elförsörjning, till exempel för systemgränssnitt för distributionsystemstyrning och för IT-säkerhet. Den senare i princip baserad på de motsvarande och lite mer generella standarder som tagits fram för IT-säkerhet i system för automation och processtyrning i industri och teknisk infrastruktur.

Som framgår av det låga numret, är TC 8 en av de äldsta tekniska kommittéerna i IEC. Största delen av sin existens har den haft tre arbetsuppgifter: att standardisera spänningar, frekvenser och märkvärden för strömmar i nät och installationer. Spänningsstandarden IEC 60038 till exempel, gavs ut första gången 1927.

Idag är kommitténs arbetsområde betydligt större. Den har numera titeln "System aspects of electrical energy supply" och har de tre underkommittéerna "Grid integration of renewable energy generation", "Decentralized electrical energy systems" och "Network management in interconnected electric power systems". Tillsammans har de gett ut 20 publikationer och de pågående projekten är uppe i 41 stycken. Bland dem finns flera t ex projekt

om hur virtuella nät och om lokal produktion påverkar elnätet och även likströmnät ingår i arbetsområdet.

Dessutom finns det en liknande europeisk CENELEC TC 8X som inte heller är överksam, och som bland annat åstadkommit EN 50549 med fordringar på generatoranläggningar för anslutning i parallelldrift med elnät.

GENERERING

Den tekniska kommittén för solel – för direktomvandling av solenergi till elenergi – har varit verksam i fyrtio år och är en av de allra största och mest aktiva överhuvudtaget inom IEC. Med sina fler än 160 publikationer och nästan 70 pågående projekt spänner IEC TC 82 över det mesta inom området, från de ingående materialens och komponenternas egenskaper, via de färdiga produkterna och deras säkerhet och funktion till planering, installation och drift av kompletta anläggningar.

För några år sedan inrättades en kompletterande kommitté, IEC TC 117, för termiska solkraftverk, alltså sådana där man producerar el genom att solen värmer upp och förångar en vätska som sedan driver en turbin eller motor med en generator. Med det ökade intresset för förnybar el och distribuerad generering har engagemanget i de båda solelkommittéerna ökat kraftigt inom IEC. Med undantag för ett par avgränsade teknikområden i SEK TK 82, har de däremot inte väckt något särskilt intresse i Sverige.

Detsamma gäller den mer experimentellt inriktade kommittén för vågkraft, IEC TC 114. Tekniken där är

ännu i sin linda och det mesta av arbetet med standarder handlar så här långt om metoder för att mäta och bedöma olika egenskaper, bland annat som stöd för utvärdering och jämförelse mellan olika funktionssätt och tekniker.

Det är hundra år sedan arbetet med internationella standarder för installation och provning av vattenturbiner började inom IEC. Flera av dem beskriver och specificerar vibrationsmätningar och definierar leveransprovning osv, men arbetet berör även automatisering. Ett samarbete mellan kommittéerna TC 4 och TC 57 har resulterat i en del av 61850 för styrning och övervakning av vattenkraftstationer.

Här skymtar bredden i det arbete som utförs inom ramen för IEC, för resultaten i arbetet mellan TC 4 och TC 57 har också – efter komplettering – visat sig vara användbara även för ångturbiner (IEC TC 5). Och modelleringsstruktur och objektbeteckningar är standardiserade i IEC TC 3. IEC är mycket mer än bara en branschorganisation.

Den teknik för förnybar elproduktion som är mest omdebatterad, i varje fall i Europa, är väl vindkraft. Arbetet i TC 88 följer med i utvecklingen mot allt större enheter och mot placering till havs. Ett par aktuella projekt handlar om livstidsförlängning och om lågfrekvent buller. Även för vindkraft finns standarder som kopplar till IEC 61850-serien och liksom i solkommittén arbetar man mycket med vägledning för drift och för prediktering av produktionen.

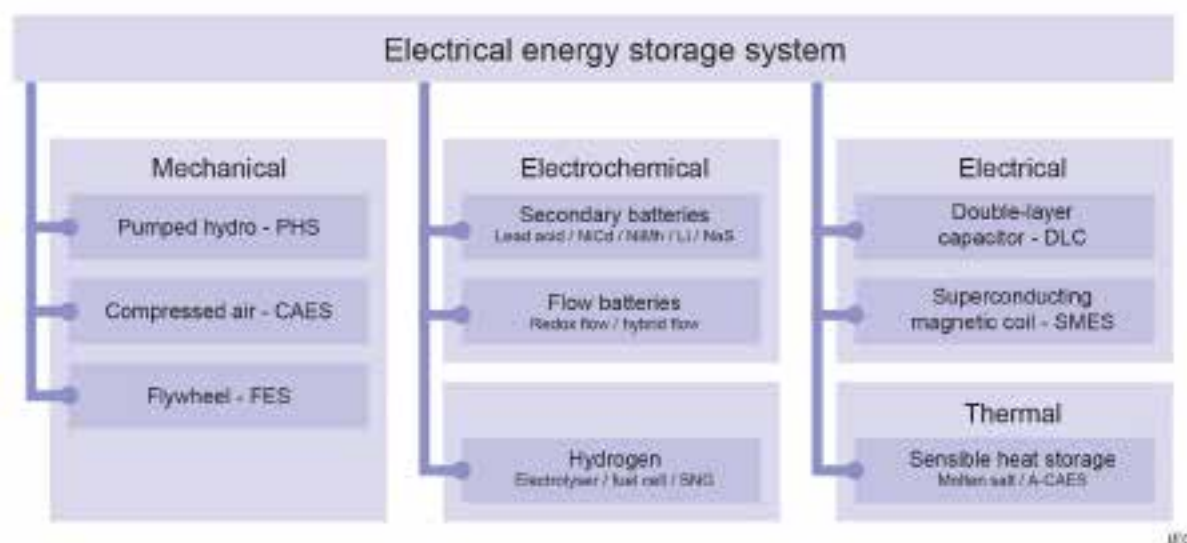
LAGRING

Ett intressant steg togs när IEC startade den kommitté som fick nummer 120, som arbetar med standarder och specifikationer för energilagringssystem. Kommittén har snabbt åstadkommit flera standarder, bland annat för att stödja och underlätta för dem som ska specificera och upphandla energilager.

Tanken är att betrakta energilagret som en svart låda och bara se till dess gränssnitt med omvärlden. Tyngdpunkten i arbetet ligger därför på systemet, på dess prestanda, säkerhet och interaktion med elnätet. Det där med den svarta lådan har man nu inte alldeles lyckats med, så några av standarderna handlar särskilt om lager som bygger på batteriteknik, bland annat sådana där man använder begagnade batterier.

Där finns alltså en lite luddig gräns mot batterikommittén TC 21, som så att säga ser saken från ett annat håll och som sedan tidigare har några standarder för säkra batteriinstallationer, typiskt för reservkraft och liknande. Den kommittén har för övrigt släppt en standardserie som handlar om flödesbatterier, en teknik som kan lämpa sig för stationära energilager, men där den för närvarande vanligaste lösningen bygger på vanadin, ett ämne som ligger bakom några av de konflikter kring gruvprospektering som vi har i landet.

Batterier finns ju också i elfordon och man ska i det här sammanhanget därför inte glömma bort IEC TC 69

som arbetar med standarder för energiöverföring till och från eldrivna fordon och arbetsmaskiner.

Ett angränsande teknikområde, som i det här sammanhanget också handlar om både generering och lagring, är bränsleceller. Givetvis finns det en IEC-kommitté även för dem. En hel del av arbetet där handlar om stationära enheter, bland annat sådana som kan köras åt båda hållen och alltså fungera som enerilager.

ELNÄTET

Att öka nätets kapacitet och tillgänglighet är en av drivkrafterna bakom automatiseringen. En annan är att lokal produktion och automatisering under vissa förhållanden kan vara ett billigare alternativ till upprustning och utbyggnad av befintliga nät. I vissa länder och regioner är det också den enda möjligheten att förse landsbygden med el. Standardiseringen är en internationell verksamhet och olika länder har olika situationer och prioriteringar.

Elnät innehåller produkter och lösningar från många olika teknikområden. Alla teknikområden kan inte omedelbart sorteras in under begreppen smarta elnät eller förnybar elproduktion, men många av dem påverkas ändå av den inriktning som utvecklingen tagit. Ett exempel är distributionstransformatörer.

Med mer lokal produktion ute i nätet, t ex i anläggningar med solceller, kan spänningen bli för hög ute i nätet. Distributionstransformatörer med inbyggd spänningsreglering har därför på sina håll blivit en intressant produkt, som det nu också finns en standard för. Det är ett exempel på hur utvecklingen av förnybara energikällor och smart elnät också kan påverka utvecklingen inom redan etablerade teknikområden.

Med den tekniska utvecklingen har möjligheterna inom mät- och reglerteknik ökat, liksom förutsättningarna för insamling och hantering av stora datamängder. Några områden som den nya tekniken förnyat helt och hållet är till exempel mättransformatorer, reläskydd och elmätare. De tekniska kommittéer inom IEC som arbetar med de här områdena – TC 38, TC 95 och TC 13 – har numera helt andra och mer omfattande arbetsuppgifter än tidigare, med mycket mer datateknik som därmed också aktualiserar frågor kring interoperabilitet och datasäkerhet.

Som en enkel illustration kan man ta TC 85, som från att ha varit en kommitté för grundläggande elektrisk

mätteknik nu även omfattar utrustning för provning, mätning och övervakning av skyddsåtgärder i elinstallationer och system för mätning och insamling av uppgifter om energianvändning. Sådana system behövs bland annat för implementering av standarder för energiledningssystem och för övervakning av energieffektivitet i installationer.

SYSTEM

Påverkan sker åt olika håll. Det är inte bara systemutveckling som påverkar produkter och metoder. Nya produkter och tillämpningar påverkar också mer generella standarder. Längre fanns det fem generella standarder för EMC i olika störningsmiljöer: emission och immunitet i bostäder respektive industri, och en om immunitet mot nukleär elektromagnetisk puls (HEMP). Med mikroelektronikens intåg i ställverk och stationer, har det visat sig att det också behövs en om immunitet hos utrustning i kraft- och transformatorstationer.

Utvecklingen av standarder och vägledningar för utrustningar och system i elnät – och för sådant som ansluts till elnät – påverkas förstås inte bara av tilltagande automatisering och en ökad lokal elproduktion och nya möjligheter till lagring. Den tekniska utvecklingen sker parallellt på flera områden och nya material och tillämpningar måste tas om hand, liksom ändrade förutsättningar och nya krav av andra slag. Det kan handla om anpassning till klimatförändringar eller till ändrade förutsättningar för återvinning. Sådant löser man bäst i samarbete över de gränser som annars skiljer nationer, branscher och vetenskapsfält – något som varit principen för IEC sedan starten 1906.

Det finns också en annan princip som varit med från början, och som visat sig vara ett vinnande koncept. Det handlar om att alla förslag kommer nerifrån, från dem som känner behovet och som är beredda att ställa upp och vara med om att ta fram ett förslag till en lösning. Det finns ingen världsregering som säger vad IEC ska arbeta med.

Ett sådant demokratiskt arbetssätt riskerar att leda till överlappande arbeten och konflikt mellan olika projekt. Märkligt nog är det inte så ofta sådant händer, och kanske händer det oftare inom en teknisk kommitté än mellan olika. Däremot är det lättare att det uppstår glapp mellan standarder eller mellan tillämpningsområden för olika standarder. För att undvika sådana problem och för att lättare kunna identifiera var resurserna främst

behöver sättas in, har IEC inrättat konceptet med systemkommittéer.

Det finns en systemkommitté för "Smart energi" för vägledning inom områdena smarta nät och smart energi, som också kan ta fram vägledningar på systemnivå. Läs mer om den på annan plats i detta nummer. Liknande systemkommittéer finns inom några andra områden, bland annat för smarta och hållbara städer och samhällen och för det som på svenska oftast kallas välfärdsteknologi.

Alla är de är exempel på sammansatta områden där olika tillverkare, operatörer och användare i samverkan arbetar för att ta fram metoder och lösningar som kan användas i mer än ett land. Och alla IEC-kommittéer som nämnts här är öppna för deltagande genom en motsvarande teknisk kommitté hos SEK Svensk Elstandard.

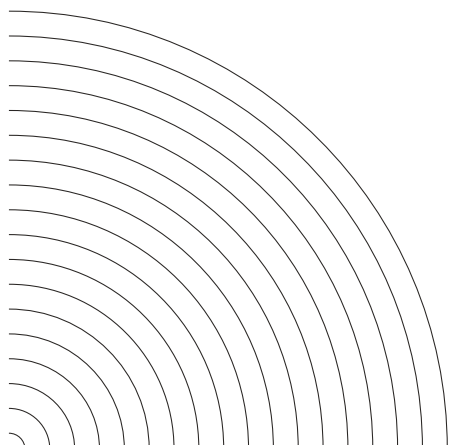
THOMAS BORGLIN
SEK SVENSK ELSTANDARD

→ SEK KALENDARIUM

Du har väl inte missat SEKs kalendarium på hemsidan? Här kan du ta del av SEKs kommande evenemang, så som webinarier, seminarier, kurser, årsmöten och mycket mer. Du hittar kalendariet antingen direkt på startsidan en bit ner eller i hamburgermenyn ute till höger och under "Om SEK Svensk Elstandard" eller här <https://elstandard.se/kalendarium/>

PRODUKTIONEN UNDER 2020

Under 2020 fastställde SEK Svensk Elstandard 456 svenska standarder, inräknat nyutgåvor och separat utgivna ändringar och tillägg. Det är på samma nivå som de senaste åren.

OM MAN VILL se vilka teknikområden som åstadkommit flest nya och reviderade standarder under året, ligger som vanligt de i topp som har standarder med många delar. Förra året var det kommittéerna för fiberoptik (TK 86), funktionsprovning av hushållsapparater (TK 59) och säkerhet hos hushållsapparater (TK 61). Bland de därefter följande kan nämnas industriell processstyrning (TK 65) med bland annat flera reviderade delar om OPC-UA. Under året kom också ovanligt många standarder för kablar och lindningstråd.

En del tvärtekniska standarder sticker ut, bland annat en serie från TK 111, vilken ska stödja en övergång till en mer cirkulär ekonomi, och en standard från TK 59 om användbarhet hos reglage, dörrar, lock, lådor och handtag på elektriska hushållsapparater. Under året kom även en ny utgåva av den helt grundläggande standarden för isolationsnivå för elektriska anläggningsdelar och utrustningar i lågspänningssystem, från TK 109.

Dessutom har SEK under året gett ut åtta tekniska specifikationer och sju tekniska rapporter. Under året upphävdes 278 standarder. Antalet gällande svenska standarder på det elektrotekniska området var därmed vid årsskiftet 7967, den högsta siffran hittills.

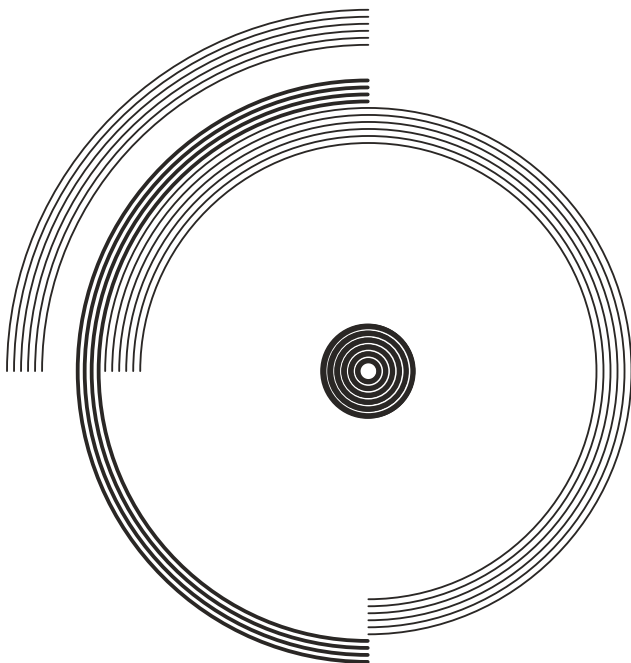
Under året gav SEK även ut en ny handbok, SEK Handbok 459 om installation av fastighetsnät för informationsöverföring.

SEK Svensk Elstandard	2016	2017	2018	2019	2020
Publicerade standarder	459	424	461	436	456
– genom återgivning	454	416	449	434	452
– genom översättning	0	5	4	2	3
– rent nationella	5	3	8	0	1
Tekniska rapporter	3	6	7	12	7
Tekniska specifikationer	1	14	9	12	8
Upphävda standarder	271	327	320	235	278
Handböcker	3	6	2	5	1
– varav nya	2	0	2	3	1
– varav reviderade	1	6	0	2	0
Antal gällande standarder	7444	7521	7610	7812	7967
Antal gällande tekniska rapporter	30	34	38	45	55
Antal gällande tekniska specifikationer	23	35	40	51	59
Antal gällande handböcker	35	27	28	31	32

SYSTEMKOMMITTÉER

Redan i slutet av 2010-talet började IEC fundera på hur det ökade systemarbetet och de växande interoperabla och horisontella teknologierna bättre kunde tas om hand och koordineras inom IEC.

TANKEN MED ATT skapa en mer systembaserad struktur växte sig allt starkare och under våren 2014 etablerade IEC den första systemkommittén, Smart Energy (SyC SE). Redan hösten samma år inrättades den andra systemkommittén, Active Assisted Living (SyC AAL). Därefter tog det drygt ett år innan den tredje systemkommittén, Smart Cities (SyC SC), etablerades i början av 2016. I slutet av samma år startades den fjärde systemkommittén, Low Voltage Direct Current for Electricity Access (SyC LVDC) och drygt ett år senare, alldeles i början av 2018 instiftades den femte systemkommittén och då inom området Smart Manufacturing (SyC SM). Så i mitten av 2019 etablerades den sjätte och senaste systemkommittén inom Communication Technologies and Architectures of Electrotechnical Systems (SyC COMM).

VAD ÄR EN SYSTEMKOMMITTÉS ANSVAR?

En systemkommitté har två huvuduppgifter, en som vänder sig utåt till användarna av standarder och en som vänder sig inåt inom IEC och arbetet med standarder. Det som är det primära uppdraget är att förenkla användandet av standarder inom områden där flera olika tekniska kommittéer är aktiva. Det utåtriktade uppdraget omfattar arbeten med att öka förståelsen och förenkla användandet av standarder inom områden där många olika tekniska kommittéer arbetar och bidrar med olika standardiseringspublikationer. En systemkommitté ska därför samordna och systematisera de berörda tekniska kommittéernas publikationer och sätta dem i en strukturerad systemkontext. Det inåtriktade arbetet medför ett nära samarbete med berörda tekniska kommittéer och tillsammans ska de göra kartläggningar om det finns avsaknad av standarder inom eller mellan de tekniska kommittéerna. Tillsammans bör man också

framställa långsiktiga strategier och bygga upp relevanta arkitekturer för systemområdena, till hjälp för de olika tekniska kommittéerna.

VAD ÄR EN SRD-PUBLIKATION?

Utöver de olika standardiseringspublikationerna som en teknisk kommitté omfattas av (IS, TS, TR och PAS) så omfattas en systemkommitté av en speciell publikation kallad Systems Reference Document (SRD). En SRD kan vara ett normativt dokument men är vanligtvis av informativ karaktär där framställan av till exempel roadmaps, guidelines, architectures och gap analyses presenteras.

En systemkommitté har inte som grundläggande ändamål att framställa internationella standarder (IS), och om en systemkommitté undantagsvis skulle önska att ta fram en IS så måste de på förhand ha ett godkännande från SMB. En systemkommitté arbetar därför mest med SRD-dokument. I en SRD-publikationen ska det i inledningen tydligt framgå vilket syfte, omfattning och status dokumentet har.

STRUKTUR OCH DELTAGANDE

En systemkommitté är i princip uppbyggd på samma sätt som en teknisk kommitté med ordförandeskap och sekreterarfunktion. Särskiljande är dock att sekreterarfunktionen innehas av IEC och inte en nationalkommitté, förutom för systemkommittén Smart Manufacturing där USA innehar sekretariatet. För övrigt är strukturen med arbetsgrupper, rådgivande grupper och projektgrupper lika strukturen som återfinns inom den övriga kommittéverksamheten.

Ytterligare en skillnad är att en systemkommitté har, i sitt bredare arbete, möjligheten att etablera så kallade "forum" som är antingen stängda eller helt öppna grupper. Dessa grupper har till uppgift att utbyta och införskaffa information inom olika områden vilket sedan ska ligga till grund för standardiseringsarbetena.

Deltagande inom systemkommittéernas arbete sker på samma sätt som för övriga tekniska kommittéer. En nationalkommitté kan välja att vara antingen P- eller O-medlem och har i P-medlemskapet samma skyldigheter som för andra tekniska kommittéer. Nationella experters deltagande inom systemkommittéernas arbete sker på sedvanligt sätt genom anmälan till nationalkommittéerna som registrerar experternas deltagande i önskade arbetsgrupper.

En skillnad som dock återfinns inom systemkommittéernas medlemskap är det som kallas R-medlem (Registered Member) vilket riktas främst till IECs tekniska kommittéer, och liknande grupper utanför IEC, som vill visa ett aktivt deltagande inom en systemkommitté. En R-medlem har möjlighet att anmäla experter till systemkommitténs arbetsgrupper för att på så sätt enkelt och smidigt kunna bidra direkt med tekniska kunskaper i systemarbetet. En R-medlem har däremot ingen rösträtt.

Systemkommittéernas specifika regelverk återfinns i Annex SP av ISO/IEC Directives, IEC Supplement.

SVENSK SPEGLING

SEK bevakar alla systemkommittéer och vissa har en direkt spegling genom en egen systemkommitté. SEKs bevakning och spegling av IECs systemkommittéer är som följer:

- IEC SyC Smart Energy (SE) speglas av SEK Systemkommitté 1 Smart Energi
- IEC SyC Active Assisted Living (AAL) speglas av SEK systemkommitté 2 Tekniskt omsorgsstöd
- IEC SyC Smart Cities (SC) speglas av SEK systemkommitté 3 Smarta hållbara städer och samhällen
- IEC SyC Low Voltage Direct Current for Electricity Access (LVDC) bevakas av SEK TK 64 Elinstallationer för lågspänning samt skydd mot elchock
- IEC SyC Smart Manufacturing (SM) bevakas av SEK TK 65 Industriell processtyrning
- IEC SyC Communication Technologies and Architectures of Electrotechnical Systems (COMM) bevakas av SEK TK IoT Sakernas Internet.

Ett medlemskap i en SEK-kommitté ger utan ytterligare kostnader full tillgång till deltagande inom den eller de IEC-kommittéers arbetsgrupper som ligger under SEK-kommitténs ansvarsområde.

Vill du veta mer om systemkommittéarbeten eller rentav önskar delta i något systemarbete så hör gärna av dig till SEKs kansli, senc@elstandard.se, eller 08-444 14 00.

THOMAS KORSELL
SEK SVENSK ELSTANDARD

SYSTEMKOMMITTÉN SMART ENERGY

Systemkommittén Smart Energy (SyC SE) etablerades i början av 2014, efter behov av en större samordning och en mer övergripande och strukturerad strategi för att möta marknadens framtida krav inom energisektorn. Det ökade behovet av förnybar energi producerad från sol, vind och vatten hade genererat ett ökat behov av ett mer övergripande systemarbete inom energisektorn där kundens behov blev en allt viktigare faktor i det komplext framväxande energiområdet.

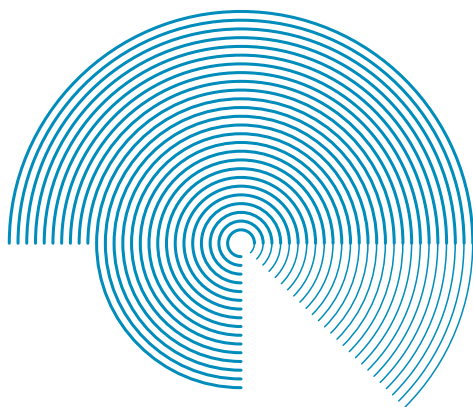
SYSTEMKOMMITTÉNS ARBETSOMRÅDE omfattas av att tillhandahålla systemnivåstandardisering, samordning och vägledning inom områdena Smart Grid och Smart Energy, inklusive interaktion inom områdena värme och gas. Att brett samråda inom IEC och den bredare intressentgemenskapen för att ge övergripande systemnivåvärde, stöd och vägledning till tekniska kommittéer och andra standardutvecklingsgrupper, både inom och utanför IEC.

Sverige är P-medlem av SyC SE och SEK har sedan starten speglat dess aktiviteter genom en nationell systemkommitté, SK 1 Smart Energi.

SMART ENERGY NUVARANDE ARBETEN

Efter sju intensiva arbetsår med 12 publicerade publikationer har SyC SE inträtt i en återhämtningsfas där man för närvarande kartlägger framtida inriktningar och arbeten. WG 2 arbetar med att ta fram en ny utvecklingsplan där alla nationalkommittéer under 2021 kommer att bli inblandade genom frågeformulär och prioriteringslistor för att bäst kartlägga marknadens framtida utmaningar inom energisektorn.

Det finns för närvarande bara ett pågående arbete inom SyC SE, benämnt IEC TS 63200. Projektet är i slutfasen för färdigställande av en teknisk specifikationspu-

blikation inom området "SGAM, Smart Energy Grid Reference Architecture". Publikationen ska ge en övergripande arkitektur för uppbyggnaden och strukturen inom smarta elnätområdet.

Trots att endast ett aktivt arbete återfinns är SyC SE engagerad i flera andra projekt. Ett pågående samarbetsprojekt med IEEE kartlägger relaterade publikationer och projekt för att finna möjliga samarbetsområden och därmed minska dubbelarbeten och ge en ökad marknadstydighet. SyC SE har även beslutat att ingå i ett terminologiprojekt som bedrivs av IEC TC 1/JPT 3 inom området för "IEV part on terminology relating to systems, smart and digital". Detta JPT 3-arbete omfattar alla systemkommittéer samt några direkt berörda tekniska kommittéer, vilka tillsammans kommer att koordinera, förenkla och ge en uniform framställan inom terminologiarbetet för systemområdet smart-digital. SyC SE har också inlett ett samarbetsprojekt med ISO/IEC JTC 1/SC 41 genom att skapa en gemensam arbetsgrupp, JWG 3, se nedan. Arbetet inom JWG 3 inleds med en revidering av ISO/IEC 30101 "IoT Sensor network for Smart Grids" som SC 41 överför till den gemensamma arbetsgruppen.

Utöver det direkta standardiseringsarbetet så arbetar SyC SE med anordnandet av workshopar för bland annat R-medlemmar, TC-forum för ökat utbyte med tekniska kommittéer samt två workshopar med fritt deltagande inom områdena för "Cybersecurity and Distributed Energy Resource (DER)" och Smart Energy and IoT (i samarbete med JTC 1/SC 41) planeras under 2021.

SyC SE senaste plenarmöte genomfördes i oktober 2019 och nästkommande plenarmöte är planerat till hösten 2021 och beroende på pandemiutvecklingen så kommer möjliga mötesformer att diskuteras under sommaren.

SMART ENERGY TIDIGARE INSATSER

SyC SE har som tidigare omnämnts producerat 12 publikationer varav åtta av dessa är SRD, tre är TR och en är en IS (internationell standard). Kommittén har i huvudsak arbetat inom två områden där arbetet en gång i tiden startade med en kartläggning av olika användarfall (Use Case Methodology) som hittills genererat tre publikationer inom samma serie (IEC TR/SRD 62559 serien) och som sedermera lade grunden för det fortsatta kommittéarbetet. Steg två i arbetet blev utvecklingen av en ny serie publikationer (IEC SRD 62913-serien) inom området för Generic Smart

Grid Requirements. 62913-serien har hittills utkommit med fem SRD-publikationer. Utöver dessa har även en Roadmap, en prioriteringslista, en standardiseringskarta och en Cybersecurity för operativ miljö publicerats antingen som TR eller SRD-publikationer. En lista med publikationer följer i slutet av artikeln.

SMART ENERGY STRUKTUR

SyC SE har en rådgivande ordförandegrupp, två andra rådgivande grupper samt tre aktiva arbetsgrupper och en gemensam arbetsgrupp gemensam med ISO/IEC JTC 1/SC 41 Internet of Things and Digital Twin. Sverige, genom SEK, har deltagande experter inom alla arbetsgrupper.

SyC SE har 23 P-medlemmar och 7 observerande länder, därtill har kommittén också 6 stycken registrerade R-medlemmar omfattande av CEN/CENELEC/ETSI koordineringsgrupp för Smart Energy Grids samt IEC TC 8, TC 57, TC 64, TC 69 och TC 120. Dessa R-medlemmar har möjligheten att anmäla experter direkt från kommittéerna till arbeten inom SyC SE, däremot har denna typ av medlemmar ingen rösträtt såsom nationalkommittéerna har. Därtill finns samarbete (liaison) med 6 andra IEC-kommittéer.

- WG 2 IEC Smart Energy Development Plan
- WG 5 Methodology and Tools
- WG 6 Generic Smart Grid Requirements
- JWG 3 IEC Smart Energy Roadmap linked to ISO/IEC JTC 1/SC 41
- AG 1 Technical Committees Forum
- AG 4 Advisory group on Forums of SDOs & Regional Coordination Organizations
- CAG 7 Chairman's Advisory Group

SMART ENERGY PUBLIKATIONER

SyC SE har publicerat följande publikationer,

- IEC TR 62559-1:2019, Ed. 1.0, Use case methodology – Part 1: Concept and processes in standardization
- IEC 62559-3:2017, Ed. 1.0, Use case methodology – Part 3: Definition of use case template artefacts into an XML serialized format
- IEC SRD 62559-4:2020, Ed. 1.0, Use case methodology – Part 4: Best practices in use case development for IEC standardization processes and some examples for application outside standardization
- IEC SRD 62913-1:2019, Ed. 1.0, Generic smart grid requirements – Part 1: Specific application of the Use Case methodology for defining generic smart

- grid requirements according to the IEC systems approach
- IEC SRD 62913-2-1:2019, Ed. 1.0, Generic smart grid requirements – Part 2-1: Grid related domains
 - IEC SRD 62913-2-2:2019, Ed. 1.0, Generic smart grid requirements – Part 2-2: Market related domain
 - IEC SRD 62913-2-3:2019, Ed. 1.0, Generic smart grid requirements – Part 2-3: Resources connected to the grid domains
 - IEC SRD 62913-2-4:2019, Ed. 1.0, Generic smart grid requirements – Part 2-4: Electric transportation related domain
 - IEC TR 63097:2017, Ed. 1.0, Smart grid standardization roadmap
 - IEC SRD 63199:2020, Ed. 1.0, Top priority standards development status in the domain of smart energy
 - IEC SRD 63268:2020, Ed. 1.0, Energy and data interfaces of users connected to the smart grid with

other smart grid stakeholders - Standardization landscape

- IEC Technology Report Cyber security:2019, Ed. 1.0, Cyber security and resilience guidelines for the smart energy operational environment

Vill du veta mer om systemkommittéarbetet inom Smart Energi eller rentav önskar delta i den svenska systemkommittén, SK 1 Smart Energi, så hör gärna av dig till SEKs kansli, senc@elstandard.se, 08-444 14 00. Botanisera gärna mer själva också på IEC hemsida för systemkommittén Smart Energy, <https://www.iec.ch/technical-committees-and-subcommittees#tclist> och på SEKs hemsida för den svenska speglade systemkommittén, SK 1, <https://elstandard.se/kommitte/sk-1>.

THOMAS KORSELL
SEK SVENSK ELSTANDARD

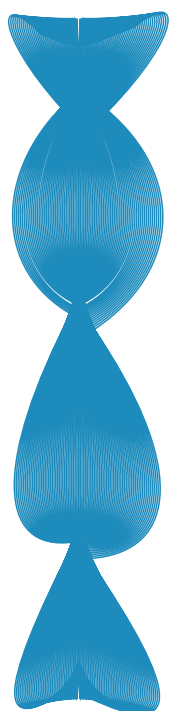
—→ JAG GÖR RÄTT!

Har du den senaste utgåvan av Elinstallationsreglerna? Allt för många arbetar efter gamla, ersatta utgåvor av Elinstallationsreglerna. Se till att just du arbetar efter den senaste, tredje, utgåvan av Elinstallationsreglerna.

Just nu har SEK Svensk Elstandard en pågående kampanj för Elinstallationsreglerna, där vi erbjuder SEK Handbok 444 Elinstallationsreglerna med kommentarer till halva priset, både i fysiskt och digitalt format. Ange koden "Jag gör rätt!" i kassan för att ta del av kampanjen.

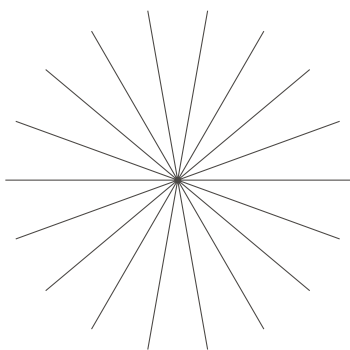
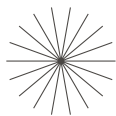
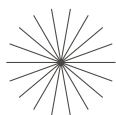
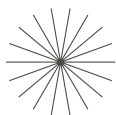
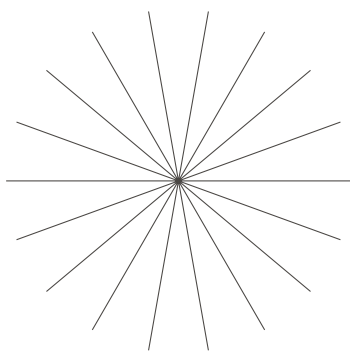
Att arbeta utifrån Elinstallationsreglerna är det enklaste sättet för att följa lagar och föreskrifter, och utföra säkra elinstallationer som inte skadar någon eller orsakar annan elskada. Elinstallationsreglerna hjälper dig och ditt företag att följa elsäkerhetslagen och säkerställer att du och dina medarbetare har tillgång till rätt kunskap.

För att aldrig riskera att arbeta utifrån en gammal, ersatt utgåva av Elinstallationsreglerna, teckna vår abonnemangstjänst SEK e-Standard. Med SEK e-Standard kan du själv bygga upp ditt eget digitala standardbibliotek med de standarder och handböcker du behöver, så ser vi på SEK till så att du alltid har tillgång till den allra senaste utgåvan, så att du alltid är uppdaterad. Det ska vara lätt att göra rätt!

SEKs ÅRSMÖTE 2021 – SLUTNA DELEN

Torsdagen den 22 april var en historisk dag, då hölls SEKs årsmöte för första gången helt digitalt via Zoom. Något som däremot var sig likt var att dagen inleddes med det slutna fullmäktigemötet där bland annat styrelsens sammansättning samt bokslutet för 2020 stod på agendan. Mötet inleddes med att fullmäktiges ordförande Lina Bertling Tjernberg hälsade de drygt 20 deltagarna välkomna och förklarade mötet öppnat.

DET KONSTATERADES ATT fem medlemsföretag har bytt representanter under året;

- Representanten för Brandskyddsföreningen, Bo Lundin, har ersatts av Joakim Jonsson.
- Representanten för FIE, Föreningen för Industriell Elteknik, Sven-Åke Polfjärd, har ersatts av Lars Wennberg.
- Representanten för Svensk Kraftnät, Bo Krantz, har ersatts av Peter Wigert.
- Representanten för AB Svensk Byggtjänst, Urban Månsson, har ersatts av Kajsa Hessel.
- Representanten för Kommerskollegium, Kristina Loboda, har ersatts av Felinda Wennerberg.

Fullmäktige fastställde årsredovisningen för 2020 och gav styrelsen och VD ansvarsfrihet för förvaltningen av SEK under det gångna året.

Ledamöterna i styrelsen valdes och sammansättningen fram till nästa årsmöte ser ut som följer:

- Stina Wallström, IKEA, styrelseordförande
- Anders Richert, Elsäkerhetsverket
- Anders Engberg, Intertek Semko AB
- Lars Skoglund, Sandvik AB
- Ulf Moberg, Svenska Kraftnät
- Fredrik Byström Sjödin, Installatörsföretagen
- Magnus Norrman, Ericsson AB
- Joel Jonsson, Teknikföretagen

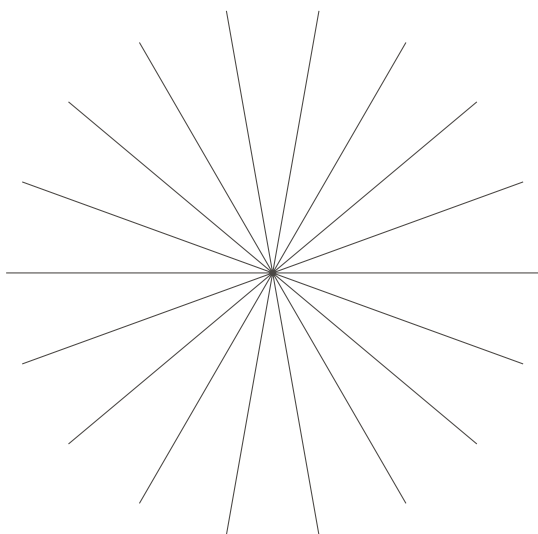
Sammansättningen är i överensstämmelse med SEKs stadgar, där det i § 3 fastslås att ledamöterna i styrelsen ska representera 6 olika intressentkategorier. Lina Bertling Tjernberg, KTH, omvaldes som fullmäktiges ordförande. På posten som fullmäktiges vice ordförande blev det ett nyval då Felinda Wennerberg från Kommerskollegium fick förtroende att ta den posten. Bland flera andra stadgeenliga poster på agendan fanns frågan om datum för årsmötet 2022. Fullmäktige fastställde det datumet till 26 april vilket nu noterats i våra kalendrar.

På sedvanligt sätt hänsköts genomgången av verksamhetsberättelsen till eftermiddagens öppna del av årsmötet då SEKs styrelseordförande Stina Wallström föredrog den punkten.

SEKs ÅRSMÖTE 2021 – ÖPPNA DELEN

På eftermiddagen torsdagen den 22 april hölls den öppna delen av SEKs årsmöte, för första gången någonsin helt digitalt.

VI VAR OMKRING 75 personer som samlades kl. 14.30 tillsammans på Zoom för att genomföra den öppna delen av SEKs årsmöte 2021. Mötet flöt på väldigt smidigt, utan några större tekniska missöden. Det märks att pandemin har skyndat på digitaliseringen och att skärmmöten nu för tiden hör till vardagen. Årsmötet var ett av de största digitala möten som SEK hittills anordnat.

Mötet inleddes med att SEKs VD Thomas Korssell hälsade alla välkomna. Det drogs kort några mindre förhållningsregler så att mötet skulle kunna genomföras så smidigt och enkelt som möjligt. Till exempel var alla deltagares mikrofoner avstängda hela tiden och aktiverades av moderator i samband med att ordet tilldelades. En moderator bevakade även chatten där man kunde ställa frågor om man hade sådana.

Thomas lämnade sedan över ordet till SEKs styrelseordförande Stina Wallström som redogjorde för SEKs verksamhetsberättelse 2020. Överlag kan man säga att det är stort fokus på digitaliseringen just nu och man ser framåt och förbereder för nya arbetssätt och system.

Andra ämnen som är stora just nu är energiomställningen och klimat- och hållbarhetsfrågor. Såklart kan man inte nämna 2020 utan att även tala om pandemin och Brexit.

Stina meddelade att SEK under 2020 tagit fram en långsiktig strategi, som nu är antagen, med tre fokuspunkter: ökat deltagande och större användande av standarder, stabil ekonomi och ökad service och mindre resande. Under 2020 har SEK även lanserat en ny webbshop och uppdaterat abonnemangstjänsten SEK e-Standard, som nu är helt integrerad med hemsidan.

Stina avslutade sin presentation med att dela ut IEC 1906 Award, både för 2019 och 2020, då förra årets årsmötes öppna del ställdes in och prisutdelningen sköts upp. Det blev, som mycket annat just nu, en annorlunda prisutdelning och diplomerna skickades hem med post till respektive mottagare. SEKs kansli gratulerar ännu en gång alla prismottagare!

Därefter gick årsmötet vidare med den ena av årsmötets två talare. Helene Hallberg höll ett mycket intressant föredrag under rubriken 5G, AI & energi – Hur man hanterar 8 miljarder prenumerationer. Helene Hallberg arbetar som Senior specialist inom energy efficiency radio system på Ericsson och är aktiv inom området för energieffektivisering av radioutveckling. Under det senaste året har AI-produktutvecklingen tagit fart och hon har varit en del av flera use cases för maskininlärning. Hon höll ett mycket intressant föredrag där vi åhörare även fick ta del av en informationsfilm inom ämnet.

Efter Helene var det dags för den andra talaren för dagen, nämligen Evelina Hedskog. Evelina är affärsutvecklingschef i MilDef Group AB, ett växande bolag i försvarsindustrin med fokus på robusta IT-lösningar. Som civilingenjör och reservofficer i flottan följer hon med intresse utvecklingen kring AI i allmänhet, och i den militära domänen i synnerhet.

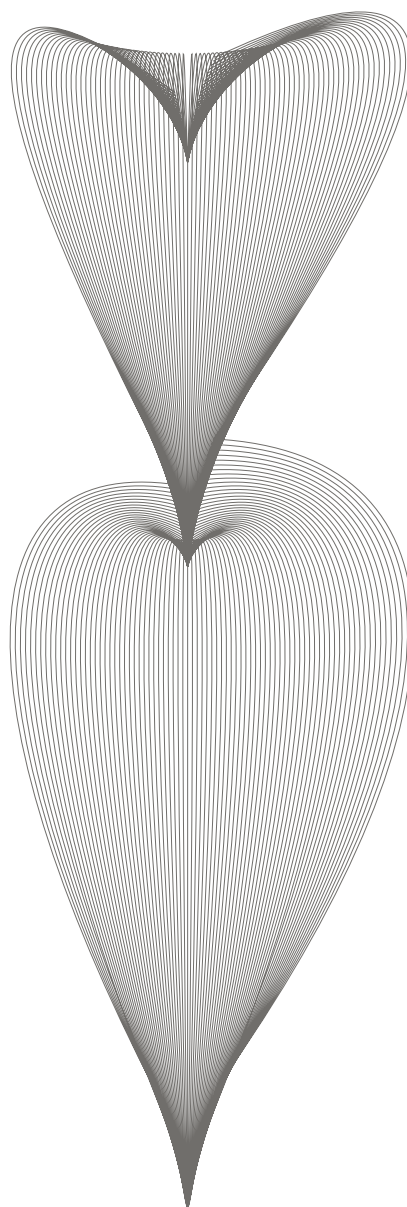
Evelina höll ett fascinerande föredrag om AI i framtida ledningssystem – Möjligheter och utmaningar. Bland annat berättade hon om AI och offensiva och defensiva system och problematiken och de etiska dilemman och diskussioner som kan uppstå inom det ämnet.

SEK tackar både åhörare och talare för ett mycket trevligt och väl genomfört digitalt SEK årsmöte 2021.

Missade du årsmötet eller delar av det? Eller vill du ta del av talarnas presentationer i efterhand? Du hittar allt material från årsmötet på SEKs hemsida, under Kalendarium.

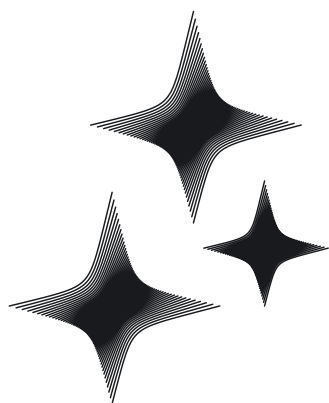
Har du några frågor eller funderingar är du varmt välkommen att kontakta oss på SEK kansli, antingen via sek@elstandard.se eller 08-444 14 00.

SOFIE BERGH
SEK SVENSK ELSTANDARD

MÖTE MED ELEKTROTEKNISKA RÅDET

Årets första möte med Elektrotekniska rådet genomfördes helt digitalt under förmiddagen den 5 februari.

FÖRUTOM DE SEDVANLIGA agendapunkterna fick rådets ledamöter ta del av presentationer från flera olika personer inom flera olika ämnen och projekt.

SEK HANDBÖCKER

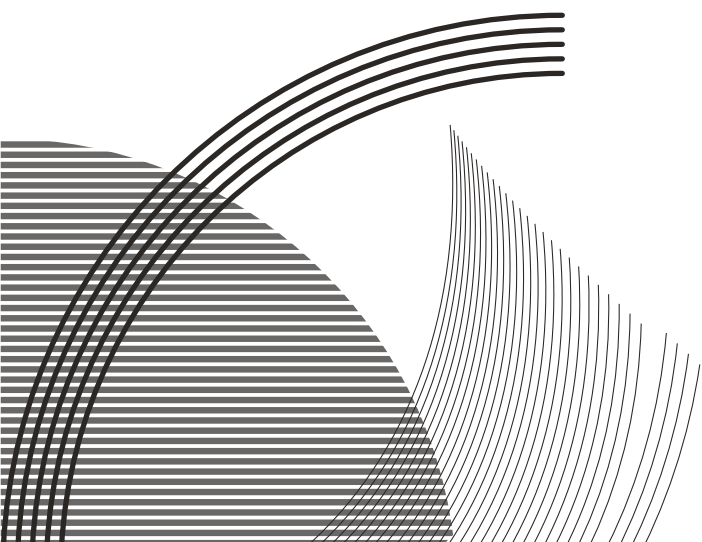
Krister Elfgrén, försäljningsansvarig på SEK Svensk Elstandard, förevisade den nya webshopen och abonnemangstjänsten SEK e-Standard och fortsatte sedan med att prata om SEKs handböcker. Handböcker är det som dominerar SEKs försäljning i egen regi och Krister berättade vilka böcker – både nya utgåvor och nya titlar – som är på gång. Samtliga utgåvor ligger inom SEK TK 64s område vilket riskerar att stoppa upp utgivningstakten något. För att kunna frikoppla utgivningen från de tekniska kommittéerna kommer nu SEK Tekniklitteratur att sjösättas, en handboksform med externa författare i kansliets regi. Krister avslutade sin presentation med att uppmana rådets ledamöter att gärna komma med förslag på relevanta ämnen för nya handböcker.

ENKÄT OM FRAMTIDEN

Nästa punkt på agendan handlade om den kommande enkäten som ska gå ut till samtliga experter i SEKs verksamhet. Tanken är att få en bild av vad experterna tycker och tänker om vissa områden, till exempel det egna kommittéarbetet och framtida teknikområden. Upplägget för enkäten presenterades av Sofie Bergh, sälj- och marknadsassistent på SEK, och hon nämnde att det finns flera idéer som kommer att tas upp i enkäten gällande det framtida arbetet i kommittéerna där vi gärna vill få feedback. Rådets ledamöter tackade för presentationen och ser fram emot utfallet av enkäten. Utvärderingen av enkätsvaren kommer troligen att ske först i höst för att medge ordentligt med tid för mottagarna att svara. Avsikten är att utforma enkäten så att den ska vara enkel att svara på och inte ta alltför lång tid samt att lägga till öppna frågor för dem som vill lägga ner mer tid och kommentera.

INFORMATION FRÅN ELSÄKERHETSVERKET

I Elektrotekniska rådet sitter Anders Richert med från Elsäkerhetsverket. Han berättade om den förstudie som genomförts och som visat att användarna inte verkar

förstå kopplingen mellan standarder och föreskrifter och inte heller skillnaden mellan SEK och Elsäkerhetsverket. Det här är lite olyckligt och något vi måste jobba på att förändra. Det har framkommit att det finns olika sätt att tolka föreskrifterna och att det blir luddigt om det inte finns några standarder inom ramen för föreskriften. Joakim Grafström, tekniker på SEK, gjorde en kort presentation för att förtydliga problematiken. Det kan vara svårt att förstå de detaljerade kraven i föreskrifterna och hur de är kopplade till standarder. Joakim anser därför att övergångsbestämmelserna bör kommenteras och förklaras samt att definitionerna bör anpassas till internationella standarder.

Alla var eniga om att SEK och Elsäkerhetsverket bör göra vad som krävs för att brukarna ska kunna känna sig trygga. Hur utformningen bör ske gällande övergångsregler och allmänna råd hanteras av referensgruppen där några av rådets deltagare sitter med. För SEKs del fungerar både samarbete och kommunikation med Elsäkerhetsverket mycket bra och en hel del sker även inom SEK TK 64. I övrigt ansåg rådet det vara bäst att inledningsvis hantera frågor mellan de rådsmedlemmar som berörs och har intresse i frågan. Rådet avvaktar utvecklingen och skulle behov uppstå vidtas ytterligare åtgärder.

Arbetet med att ta fram nya utförandeföreskrifter inleddes 2018 och tanken är att de nya föreskrifterna ska vara klara under senare delen av 2022.

EUs ARBETSPROGRAM

Thomas Korssell presenterade EUs arbetsprogram och konstaterade att programmet innefattar flera områden som rör SEK samt ytterligare flera där vi behöver vara involverade. Det är mycket som relaterar till EUs "Green Deal" och digitaliseringen. Den allmänna uppfattningen är att standardiseringsförfrågningarna från Kommissionen blir mer och mer inriktade mot vad som ska göras och hur det ska göras vilket försvårar relationen med EU. Inom de flesta områden går det bra men Thomas lyfte särskilt området "alternativa energikällor" där vi ser en del problem i och med att kraven i standardiseringsförfrågan inte kan mötas och nu har 50 % därför strukits, vilket visar att politikerna saknar förståelse för vad vi inom standardiseringen kan göra. "Batterier" är ett liknande område och där bör direktivet stoppas. Rådets ledamöter ser allvarligt på utvecklingen och menade att Kommissionen inte längre verkar lyssna på industrin, vilket är oroande.

För SEKs del kommer det här troligen att innebära ett ökat engagemang och deltagande i de grupper och områden som berör oss. Det kommer i så fall att bli väldigt resurskrävande och medföra att resurser behöver tas från kärnverksamheten, något som Thomas betecknar som ytterst bekymmersamt.

INVAL OCH ÖVRIGA PUNKTER

Rådets ledamöter beslutade därefter om följande inval:

- Magnus Nilsson (Vattenfall Vattenkraft AB) invaldes som ordförande i SEK TK 4 Vattenturbiner
- Claes Ahlrot (EON Energidistribution AB) invaldes som ordförande i SEK TK 11 Elektriska luftledning-
ar för starkström
- Per Hellman (Schneider Electric AB) invaldes som ordförande i SEK TK 111 Miljöaspekter på elprodukter
- Jörgen Strandberg (Annixter Sverige AB) invaldes som ordförande i SEK TK 215 Elektrotekniska aspekter på telenät och teleutrustning

Det kunde glädjande konstateras att fyra svenskar valts in på poster inom IEC:

- Joakim Grafström (SEK Svensk Elstandard) invaldes som ordförande i IEC TC 1 Terminology
- Mikael Törnqvist (TCG Touchless Consulting Group AB) invaldes som sekreterare i IEC TC 3 Documentation, graphical symbols and representations of technical information
- Anders Malmberg (TCG Touchless Consulting Group AB) invaldes som assisterande sekreterare i IEC TC 3 Documentation, graphical symbols and representations of technical information
- Ingvar Eriksson (SEK Svensk Elstandard) invaldes som sekreterare i IEC SC 59F Surface cleaning appliances

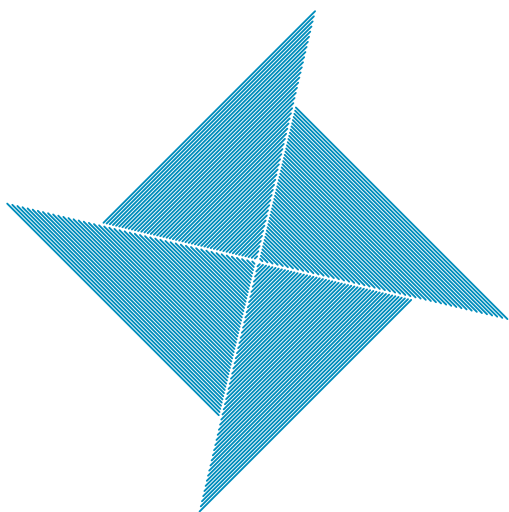
Bland de övriga punkterna på agendan kan nämnas att SEK fastställde 456 standarder under föregående år, att både IEC och CENELEC på grund av Covid-19 kommer att hålla fortsatt stängt för fysiska möten samt att de pågående IT-projekten hos IEC kommer att börja sjösättas under hösten i år.

Därefter tackade ordförande Stina Wallström de närvarande för ett bra möte och förklarade mötet för avslutat. Nästa möte med Elektrotekniska rådet är bokat till tisdag förmiddag den 8 juni.

DEN INTERNA IT-UTVECKLINGEN

IEC arbetar med en stor intern reformering av standardiseringsverksamheten, där det mesta av arbetet i framtiden ska digitaliseras. Från arbetet med framtagandet av standarder till försäljningen av IEC-publikationer.

UNDER 2021 KOMMER nya steg att tas för att ersätta den i dag pdf-baserade processen för framtagandet av standardiseringspublikationer. Det nya digitala verktyget, kallat Online Authoring (OA), kommer medföra att nationella kommentarer avseende ändringar och uppdateringar av standardiseringsförslag upp till CD-stadiet helt och hållet kommer att ske online. En första infasning av detta nya verktyg är tänkt att ske till några utvalda tekniska kommittéer redan under hösten 2021. En bredare lansering av verktyget är tänkt att sedan ske under våren 2022 och under 2023 ska alla tekniska kommittéer ha möjlighet att använda det nya Online Authoring-verktyget i projekt för framtagandet av nya standardiseringspublikationer.

IEC arbetar även parallellt med ett projekt avseende en större arbetsgruppsfrihet där projekten själva ska ha mer möjlighet att styra både tid och resursbehov för framtagandet av standardiseringsförslag, upp till CD-nivå. Pilotprojekt kommer att startas under senare delen av 2021 för att inhämta kunskap och för att bättre förstå både möjligheter och svårigheter.

Ett annat större arbete inom IEC är utbytet av de gamla föråldrade databaserna som hanterar just standarder i databasformat. Berörda kommittéer är bland annat TC 1 "Terminologi" och TC 3 "Dokumentation". Databasuppdateringen ligger i linje med de behov som

finns då alla standarder ska omformas till metadatabas-format, i dagligt tal kallat "XML-format".

Inom IEC arbetar man för närvarande med över 40 olika interna projekt för att forma framtidens digitala standardisering. Den interna digitaliseringsresan ska pågå till 2024 och investeringar uppgående till mer än 10 miljoner Schweizerfranc, motsvarande cirka 100 miljoner kronor, kommer att ha investerats sedan den digitala omvandlingsresan startade 2018.

CENELEC

Den stora förhoppningen är att CENELEC följer och framöver även använder de verktyg som utvecklas inom IEC. Med vetskapen om att nästan 80 % av alla standarder inom CENELEC är liktydiga med eller baseras på IEC-standarder skulle olika standardiseringsverktyg inom CENELEC och IEC få stora administrativa konsekvenser.

CENELEC har initierat ett projekt där man ligger i framkant och där IEC följer tätt efter och det är inom området för "flexibel standardiseringsprocess". CENELEC introducerade i slutet av 2020 denna mer flexibla framtagningsprocess vilken endast gäller för standardiseringspublikationer som utvecklas helt inom ramen för CENELEC-arbetet, undantagna är alla publikationer som baseras på IEC standarder. Den flexibla processen omfattar framtagandet av publikationer upp till prEN-stadiet, motsvarande CDV-stadiet inom IEC. Vanligtvis uppgår denna period till maximal 34 veckor, vilket inte får överskridas i den nyare flexibla processen men däremot är all tidsreducering helt accepterat. Ett användande av den flexibla processen inom en CENELEC-kommitté medför att kommittén säkrar nödvändiga resurser och sätter upp en tydlig tidplan för ett upprättat projekt. Arbetets utveckling kommer sedan att följas enligt den upprättande planen och eventuella avsteg ska klart motiveras.

Syftet med den flexibla processen är att ge kommittéerna större frihet att anpassa behov och resurser utifrån standardiseringsprojektens omfattning och komplexitet. I slutänden ska den flexibla processen ge en mer marknadsnära relation och standarder ska enklare tas fram i rätt tid med rätt resurser.

SEK

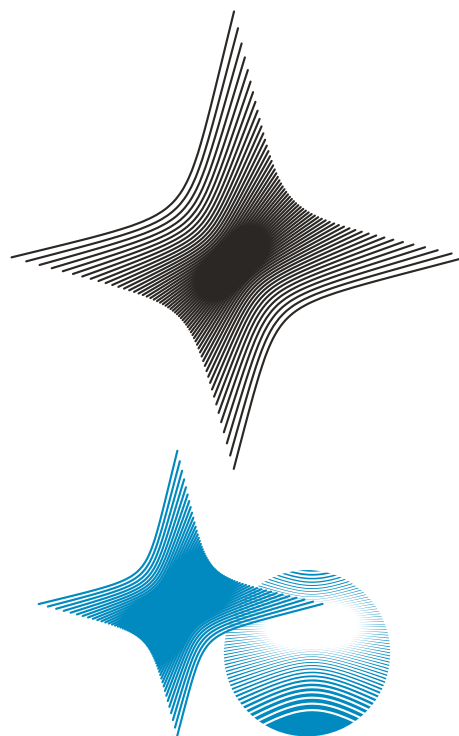
I den pågående globala digitala utvecklingen står ju inte heller SEK helt oberört. Tvärtemot måste även SEK rus-

ta för den framtida digitala utvecklingen. Under 2021 kommer en större IT-utredning att göras inom SEK för att bättre analysera det IT-behov som krävs i framtiden för att kunna upprätthålla ett gott utbyte med IEC och CENELEC men också för att möta marknadens framtida krav.

Under de senaste åren har SEK uppdaterat sin hemsida och efter detta även investerat i en ny webshop och prenumerationstjänst, SEK e-Standard, vilka båda placerats på samma plattform som den nya hemsidan. En gemensam web-plattform borgar för en enhetlig och enklare IT-utveckling i framtiden.

Vill du veta mer om IECs och CENELECs IT-satsningar så tveka inte att höra av dig till SEKs kansli, senc@elstandard.se, 08-444 14 00. IT-utvecklingen följs naturligtvis på nära håll av SEK och kommer att regelbundet avrapporteras i SEK Aktuellts nya framsteg görs.

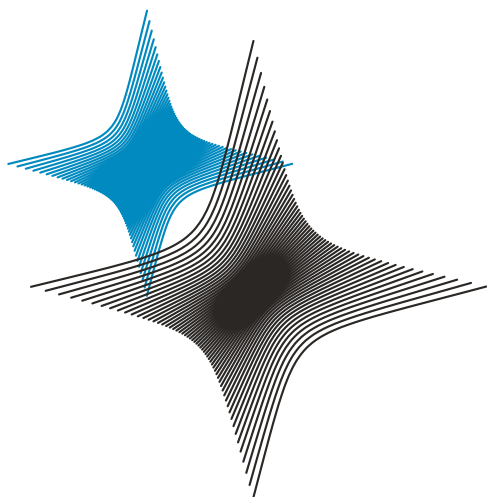
THOMAS KORSELL
SEK SVENSK ELSTANDARD

AUSTRALIENS STANDARDISERINGSPOLICY FÖR AI

Allt sedan de första datorerna såg dagens ljus har artificiell intelligens fascinerat människan. Under de senaste 10 åren har matematiska modeller i ökande omfattning använts för att stödja människan i allt mer komplexa beslutsfattande processer samtidigt som en dramatisk förbättring inom maskininlärning skett, vanligtvis kallad "Deep learning", där neurala data-nätverk ökat beräkningskapaciteten till nivåer som skulle ha varit omöjligt att realisera med traditionella programmeringstekniker.

I SEK AKTUELLT nr 2/2020 (s 15-16) beskrivs hur en av världens främsta schackspelare, Garry Kasparov, slogs ut av AI-"deep learning"-algoritmer. Alan Turing, kodknäckaren av tyskarnas Enigmachiffer under andra världskriget, och som ses som fadern till AI-området, definierade det så kallade Turingtestet, vilket innebär att om en människa inte kan skilja ett systems beteende från det som en människa uppvisar, så ska systemet anses vara intelligent.

Maskininlärning "Deep learning" tillämpas redan inom ett stort antal branscher, såsom smart tillverkning, sjukvård, militär teknik och ekonomi, där AI:s förmåga inom vissa specifika områden redan idag överskrider människans.

Även om den innovativa AI-tekniken fortfarande är i sin linda, är det redan obestridligt att nya etiska och samhälleliga utmaningar kommer ställas. Företag, regeringar, tillsynsmyndigheter och samhället i sin helhet måste ta itu med sådana frågor för att säkerställa att AI verkligen gynnar mänskligheten. I detta sammanhang kan standarder och certifiering spela en avgörande roll för att utforma framtidens AI.

Australien är ett av de första länderna som har tagit fram en standardiseringspolicy för artificiell intelligens (An Artificial Intelligence Standards Roadmap - ma-

king Australia's Voice Heard). Australien vill använda standarder som ett policyverktyg för att ta fram, vad de kallar "ansvarsfull AI", där integritetsfrågor, rättvisa och säkerhet, enligt dem, kommer spela stor roll för att upprätthålla förtroendet för AI och samtidigt säkerställa att regulatoriska åtgärder blir proportionerliga.

ISO/IEC JTC 1 Information Technology har bl a tagit fram standarden ISO / IEC 27701 Security techniques – Extension to ISO/IEC 27001 and ISO/IEC 27002 for privacy information management – Requirements and guidelines, vilken är tänkt att ge ett ramverk för hur man kontinuerligt kan förbättra sekretesskyddet av personlig information inom en organisation. Arbetet har sin grund i den europeiska dataskyddsförordningen the European General Data Protection Regulation (GDPR) och de australiensiska integritetsskyddsprinciperna the Australian Privacy Principles/the Privacy Act, där i synnerhet integritetsaspekter kring data som rör bland annat etnisk tillhörighet, kön, sexuell läggning, socio-ekonomisk status enligt Australien särskilt bör beaktas. En AI som utvecklas genom maskinlärningsalgoritmer kan bara bli lika bra som kvaliteten på dess ingående "träningsdata". Varje oavsiktlig urvalsförskjutning av insamlade data kommer så småningom att dyka upp i AI-modellerna som genereras med hjälp av dessa data. Därför måste data samlas in på rätt sätt och kvalitets-säkras enligt policydokumentet. Och detta kommer förmodligen inte bara att vara begränsat till människor.

Alex "Sandy" Pentland, en amerikansk datavetare och professor vid MIT (Massachusetts Institute of Technology), som år 2012 utsågs av Forbes till en av de sju mest inflytelserika datavetenskapsmännen i världen, menar att djurlivets integritet måste diskuteras på liknande sätt som människors integritet.

Ett exempel på betydelsen av ett sådant dataskydd är relaterat till skyddet av vilda djur och delningen av vilda djurs positions- och geodata mellan naturskyddsorganisationer och viltvårdare (Secure Sharing of Geospatial Wildlife Data – Full paper).

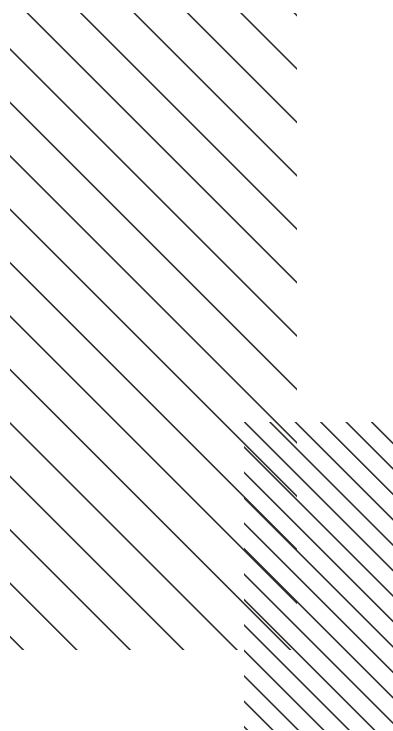
En sådan informationsinsamling har en lång tradition inom naturforskningen. Under tiden för de stora upptäcktsresorna och äventyrarna samlades data helt enkelt in genom att de skrev ned observationer och intervjuer i dagböcker och skisser. Idag använder forskare mer sofistikerade metoder, där modern sensor- och spårningsteknik automatiskt kan samla in massvis med positions- och geodata över de vilda djurens rörelsemönster och livsmiljöer.

Men tyvärr är inte ens de vilda djuren skyddade från cyberkriminalitet, och det finns redan ett första rapporterat fall av tjuvjaktsbrott, där tjuvjägare kunde köpa stulna positions- och geodata för att spåra upp och jaga utrotningshotade djur.

Alex "Sandy" Pentland vill därför utöka integritetsskyddet till alla levande varelser, inte bara människor. Men det handlar inte om att ge djuren samma rättigheter som människor, utan fokus är i första hand en säker hantering av känsliga data kring utrotningshotade djur.

Tigrar och elefanter kan inte gömma sig i jungeln längre, valar kan spåras och harpuneras, och svärmar av flyttfåglar kan kartläggas och fångas med nät, vilket medför en stor risk för många utrotningshotade arter. I den meningen måste de vilda djurens integritet diskuteras på ett liknande sätt som människans, anser Alex "Sandy" Pentland.

HENRIK LAGERSTRÖM
SEK SVENSK ELSTANDARD

Peter Herbert. Fotot: Privat.

SVENSKT ORDFÖRANDESKAP IEC TC 69

Med stor glädje kan SEK Svensk Elstandard meddela att Sverige nu övertar ordförandeskapet för IEC TC 69, Electrical power/energy transfer systems for electrically propelled road vehicles and industrial trucks. Den som axlar ordföranderollen är Peter Herbert, Vattenfall AB.

PETER HERBERT ARBETAR idag på Vattenfalls stabsfunktion Strategy R&D, i en grupp som fokuserar på elektrifiering av fordon för en omställning från fossila bränslen. Huvudfokus ligger på laddinfrastrukturen för vägtrafik, både personbilar och tyngre fordon. Men även andra fordon inkluderas, t ex tyngre arbetsmaskiner, flyg och maritima farkoster.

- Vi stöttar företagets olika affärsenheter som har en direkt eller indirekt koppling till elfordonsladdning. Vårt mål är att blicka framåt, försöka förstå vad som kommer att hända på marknaden och vilka behov som kommer att finnas. Tester, demonstrationer och en del utveckling är exempel på verktyg vi använder oss av. Närheten till kollegor som arbetar med andra aspekter av elsystemet, t ex elnät och decentraliserade energilösningar är bra för en vidare förståelse för vilka krav som ställs på laddning, säger Peter.

För Peters egen del handlar det mycket om standardisering av laddningsinfrastruktur inom SEK TK 69 och IEC TC 69, där han är aktiv inom en arbetsgrupp för konduktiv laddning.

Det har visat sig att deltagande i standardisering bidrar till bra ingångsinformation i många frågor som kommer upp, menar Peter. Speciellt är jag intresserad av hur laddning av elfordon ska kunna samordnas med andra lokala laster och elinstallationer, t ex så att elanlägg-

ningen kan fungera optimalt, inte blir överbelastad och för att den i sin tur ska kunna samverka med elsystemet och elmarknaden. Detta är av speciellt intresse då tillgången på eleffekt seglat upp som en stor fråga både i det nuvarande och i det framtida elsystemet. God eltillgång och god elkvalitet är självklart något vi vill behålla, även med en snabb elektrifiering inom transportsektorn.

Peter har en utbildningsbakgrund i Maskinteknik med inriktning mot energiteknik (uppvärmnings- och ventilationsteknik, kylteknik samt kraft- och värmeproduktion) från KTH. På Vattenfall har han på senare år fokuserat på laddning av elfordon, som han arbetat med sedan 2006. Tidigare har han även arbetat inom bland annat effektiv elanvändning i byggnader, mätteknik, smarta hus-tjänster, virtuella kraftverk, fjärrvärme och energigassystem.

- Jag är en allätare, intresserad av många olika områden. Tycker det är kul att verkligen förstå tekniken, men jag vill inte gräva ner mig för mycket utan ha förståelse för helheten. Det kan låta som en motsäggelse och det är det också. Man måste bestämma sig för vilken nivå man ska hålla sig på i olika sammanhang.

För ganska exakt 14 år sedan engagerade sig Peter i standardiseringsarbetet hos SEK då han gick med som ledamot i SEK TK 69, Elbilsdrift.

- Det var när elbilar började bli intressanta igen efter en dödperiod på några år. Att intresset för elfordon vaknade upp igen tror jag berodde på tre faktorer. Litium-jon-batterierna hade kommit med rejält ökad kapacitet jämfört med tidigare batterityper, Toyota Prius hade visat att elbilar fungerade fint och politikerna visade intresse för elfordon som en miljövänlig lösning. Som elbolag såg vi en naturlig roll i detta och ville självklart vara med.

Peter och Vattenfall strävade efter att samla kunskap kring och lära sig mer om fordonsladdning och sökte kompetens inom området.

- Efter kontakt med SEK förstod vi att vi kommit rätt. Genom SEK och IEC fick vi utöver tillgången till kompetens, kontaktnät och tidig information om vart utvecklingen är på väg, även möjlighet att påverka kommande standarder, säger Peter om anledningen till att han och Vattenfall sökte sig till SEK och standardiseringen 2007.

Inför det nya ordförandeskapet är Peter positiv.

- Jag ser som min roll att arbeta för IECs intressen att leda standardiseringen framåt för användarnas, samhällets och industrins behov. Jag ska vara smörjolan som får samspelet mellan IEC centralt, sekretariatet och arbetsgrupperna att flyta på så bra som möjligt. Jag ska också delta i och uppmuntra initiativ till samverkan mellan kommittéer och arbetsgrupper.

Peter har två tydliga ambitioner med sin nya roll:

- att hålla tempot i standardiseringen uppe trots att Corona sätter käppar i hjulen. Med digitala möten bör alla aktiviteter kunna flyta på nästan som tidigare.
- att vara påläst och insatt i ordföranderollen och förstå hur alla inblandade i standardiseringen inom IEC samverkar med varandra.

Främst ser Peter fram emot ett bra samarbete med och mellan de olika arbetsgruppsledarna, projektledarna, sekretariatet och IECs personal.

- Det ska bli intressant att på närmare håll följa teknikutvecklingen och i ett tidigt skede se vart vi är på väg, säger Peter. Det ska bli kul att se när nya standarder börja tillämpas i verkligheten. Jag har dock lärt mig att de ibland kan ta tid, men det kan det vara värt om resultatet blir bra.

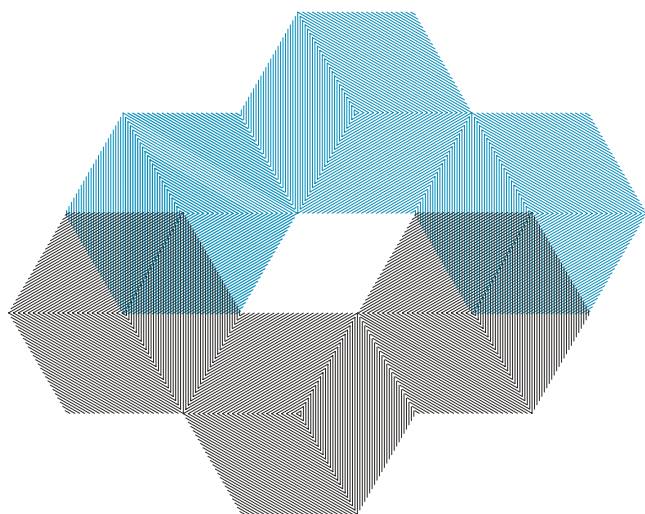
En utmaning Peter ser framöver inom IEC TC 69 är att få alla kommunikationsstandarder för fordonsladdning att bli koordinerade, dels med varandra, dels med angränsande områden som t ex för byggnader, elnät, elmarknad och optimeringstjänster.

- Vidare tror jag det kan behövas ytterligare samordning mellan laddstandarder för att skapa större tydlighet och undvika dubbelstandardisering när det gäller säkerhet och interoperabilitet, menar Peter. Det händer mycket inom laddning av fordon, men vi är bara i början av elfordonsutvecklingen. Nya sätt att ladda, med eller utan kabel, är under utveckling och vi ser även självkörande fordon som en framtida möjlighet. Vi kommer se andra användarmönster för fordon med nya och annorlunda behov för laddningsinfrastruktur. Allt detta gör att vi kan förvänta oss en spännande framtid.

STANDARDS BANAR VÄG FÖR SÄKRA INVESTERINGAR

När man läser på tekniska universitet och högskolor tas mycket sällan standarder, testning och certifiering upp i kursutbudet och om produktutveckling överhuvudtaget berörs så ligger fokus mest på innovation, design och konstruktion.

MEN DEN VERKLIGHET som de nyexaminerade ingenjörerna möter ute i industrin är ofta en annan. Där inser man snart att all produktutveckling vid något skede omfattar även Conformity Assessment (CA). Conformity Assessment är något svåröversatt på svenska där bedömning av överensstämmelse nog får sägas ligga närmast ursprungsbetydelsen, även om CA ibland översätts litet slarvigt som certifiering. Inom de EU-direktivsstyrda regulatoriska kraven handlar detta mest om att uppfylla de väsentliga kraven kopplade mot harmoniserade standarder, men CA omfattar egentligen en mer omfattande process som bl a består av standarder och certifiering men där målet i slutändan är att avgöra om en produkt eller tjänst överensstämmer med vissa krav och specifikationer. CA handlar mer om att testa designen eller konstruktionen kontinuerligt under hela produktutvecklingsfasen för att se vilka påfrestningar och prestanda produkten klarar av. Detta ger i sin tur viktig information, i första hand för att se var problem skulle kunna uppstå innan produkten når marknaden, men också för att se hur produkten kan förbättras. Därför blir väl genomtänkta Conformity Assessment-strategier i förlängningen starkt förknippat med ett företags kvalitets- och varumärke.

Nya patent och antalet patentansökningar lyfts ofta fram som den entydigt viktigaste parametern för hur

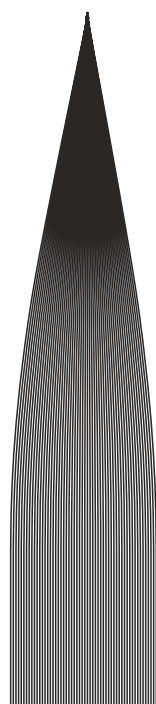
innovativt och framgångsrikt ett företag, eller till och med ett land är. Statistik tas fram för att visa vilka länder som lämnat in flest patentansökningar. Här brukar Sverige ofta utmärka sig som särskilt innovativt, men detta är bara en del av sanningen. Insikt i vilka standarder som gäller och förståelse för att standarder har styrkan av att vara förknippad med beprövad teknik är minst lika viktigt. Genom uppfyllnad av standarder och genom erfarenhet och testning, vet man vad produkten klarar för påfrestningar – det är inget nytt som behöver bevisas. Detta är något som i sin tur minskar risken i investeringarna. Innovationer och nyproduktion i all ära men med fler innovationer ökar antalet unika varianter och därmed ofta också riskerna. Frågorna marknaden då ställer är ofta: Funkar de i verkligheten och klarar de påfrestningarna? Är de fullt ut kompatibla med andra system? Hur ser helhetsbilden ut, etc?

Uppfyllande av internationella standarder minskar alltså de ekonomiska riskerna i en given teknik, vilket i de flesta länder i sin tur ökar möjligheter att locka investeringskapital från industrifonder, banker och riskkapitalbolag – något som är särskilt viktigt inom nya teknikområden med höga investeringsrisker.

Men allt börjar med en standard och att vara delaktig i när dessa standarder sätts. Hur viktigt det är att kontinuerligt skaffa sig information om hur diskussionerna går och vilka krav som är på väg att införas kan inte nog understrykas för de svenska företag som har ambitionen att bli världsledande med sin teknik och nå nya exportmarknader.

HENRIK LAGERSTRÖM
SEK SVENSK ELSTANDARD

→ WOMEN AT IEC

I år uppmärksammade IEC kvinnor och kvinnligt deltagande i standardiseringen med en serie korta videofilmer som las ut på sociala medier och IECs hemsida.

Kampanjen började den 11 februari, alltså på den internationella dagen för kvinnor och flickor inom vetenskap, och fortsatte ända till efter den internationella kvinnodagen den 8 mars. Tanken var att kampanjen skulle upphöra det datumet, men eftersom IEC hade fått in så många bidrag från kvinnor i hela världen så fortsatte den ett tag till. Från Sverige var Stina Wallström som representant i IEC Council Board och Bettina Funk som CISPR-ordförande med. Det blev lite extra roligt för SEK, eftersom IEC valde Bettinas video som startskott för serien, vilket medförde extra uppmärksamhet och spridning.

SEK är stolt över att ha en engagerad kvinnlig styrelseordförande och engagerade medarbetare som uppmärksammar vårt viktiga arbete, inte bara inom det elektrotekniska området, utan även när det gäller samhällets utmaningar. Stinas och Bettinas videor finns att se som nyheter på SEKs hemsida www.sek.se eller på SEKs sociala medier. Alla videor finns även att se på IECs hemsida under <https://www.iec.ch/women-iec>. Vill man läsa mer om kampanjen finns det information i IECs blogg under: <https://www.iec.ch/blog/women-iec-campaign-kicks>

UK CA

BREXIT OCH CE-MÄRKNING

En av alla de frågor som kommer upp när Storbritannien lämnar EU är vad som gäller för elektriska och elektroniska produkter med avseende på de områden som täcks av CE-märkning idag, till exempel elsäkerhet och EMC. CE-märkningen kan i vissa fall användas under en övergångsperiod, men ska ersättas av UKCA-märkning.

DET FINNS GOTT om information från Storbritanniens myndigheter om de regler som nu ska gälla. Elektrotekniska produkter som CE-märkts och fanns i lager och redo för "placering på marknaden" före 1 januari 2021, kan fortsätta att levereras med reglerna för CE-märkning under hela 2021. Begreppet placerad på marknaden är i sig inte helt tydligt, men innebär i princip försäljning eller överlåtelse av varan till slutkund, men varan behöver nödvändigtvis inte vara levererad.

Från och med 1 januari 2022 gäller de nya reglerna fullt ut och produkter ska vara UKCA-märkta. Det handlar i princip om samma regler som för CE-märkning, det vill säga att en stor del kan ske med självdeklaration och en försäkran om överensstämmelse med regelverken. Du behöver också en lokal representant i Storbritannien.

För den nya UKCA-märkningen är det inte längre EN-standarden som ska anges, utan motsvarande standard från British Standards (BS), vilket ofta har benämningen BS-EN och är identisk med EN-standard. Storbritannien har inte för avsikt att ha avvikelser mot EN-standard. Regelverket det ska hänvisas till är inte längre ett EU-direktiv, utan motsvarande nationella regelverk, till exempel Electrical Equipment (Safety) Regulations 2016 för säkerhet hos elprodukter.

För produkter inom andra områden än dem som nämnts ovan kan andra regler gälla från och med 1 januari 2021 och man behöver då kontrollera vilka regelverk och standarder som gäller och om det föreligger krav på UKCA-märkning redan nu.

Länk till mer info på gov.uk: [Using the UKCA marking](#)

VOLTIMUMS DIGITALA ELMÄSSA 2021

Den 19–23 april deltog SEK Svensk Elstandard för första gången på en digital mäs­sa. Den här gången var det Voltimum som arrangerade den digitala elmäs­san, något som de redan gjort några gånger tidigare under pandemin.

BESÖKEN I VÅR monter var fler än vi trodde från början, men vi hade såklart önskat en större interaktion med våra besökare, allra helst att vi kunnat ses tillsammans på mässgolvet i fysisk format.

Under en av mäs­sdagarna höll SEKs tekniska expert Joakim Grafström ett webinarium om hur man ska använda Elinstallationsreglerna. Det var minst sagt välbesökt med över 250 åhörare, vilket var väldigt kul.

Trots att en digital mäs­sa fungerar så långtar vi tills vi kan komma ut och träffa er i verkligheten igen!

Väl mött inom en snar framtid.

SEKs digitala monter under mässan.

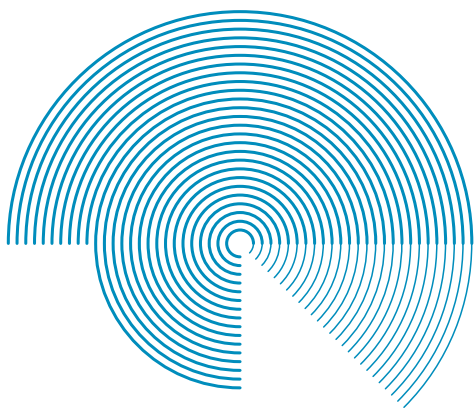

SEKs Joakim Grafströms webinarium om Elinstallationsreglerna.

CEN-CENELEC OCH BREXIT

BREXIT har satt en stor prägel på hela 2020, men kanske främst slutet av året då det var osäkert om någon överenskommelse överhuvudtaget skulle nå mellan Storbritannien och EU. I elfte timmen kom dock ett avtal, som kanske inte var så relationsstarkt som många hade hoppats på. I efterdyningarna av det fastställda avtalet och Storbritanniens utträde var CEN-CENELEC tvungna att dra upp nya planer för hanteringen av Storbritanniens medverkan i standardiseringsarbetet inom Europa.

DET STORA ÖNSKEMÅLET från alla medlemsländer av CEN-CENELEC är att behålla Storbritannien och dess standardiseringsorganisation, The British Standards Institution, BSI. Ändamålet är att under 2021 ändra statuterna för både CEN och CENELEC för att möjliggöra en fortsatt medverkan av BSI.

BSI kvarstår som full medlem inom CEN-CENELEC under hela 2021 för att tid ska finnas för att genomföra nödvändiga förändringar till 2022.

ÄNDRADE STATUTER

För att kunna upprätthålla ett deltagande av Storbritannien inom CEN-CENELEC har det föreslagits en ändring av medlemskategorierna. Idag säger statuterna att ett medlemsland måste vara medlem av EU, EFTA eller vara ett land som återfinns på listan för ett eventuellt framtida EU-medlemskap. BSI uppfyller inga av dessa krav.

Förslagen till nya medlemskategorier, benämnda för tillfället X, Y, Z, föreslås enligt:

- X-medlem: NSB/NC som är en del av det europeiska ekonomiska samarbetsområdet (ESS).

- Y-medlem: NSB/NC som är medlem av EFTA (och inte uppfyllande X medlemskap), eller från ett land som är ett identifierat kandidatland för ett framtida EU-medlemskap.
- Z-medlem: NSB/NC från ett land med EU-avtal och som uppvisar lagstadgad konvergens eller kompatibilitet med de väsentliga reglerna som stöder den inre marknaden i områden som är relevanta för CEN-CENELECs aktiviteter.

Medlemsländer inom ESS utgörs av EU-länderna samt Island, Norge och Lichtenstein. ESS-samarbetet reglerar den inre marknaden samt de fyra rörliga friheterna varor, tjänster, personer och kapital.

TIDPLAN OCH ÅTGÄRDER

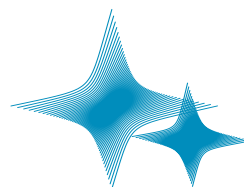
Under april har ett CEN-CENELEC medlemsmöte genomförts där de sista justeringarna införlivats. Under maj kommer förslaget att slutligen diskuteras inom CEN och CENELECs styrelse innan de skickas ut för ett formellt godkännande vid organisationernas årsmöten i juni.

Under förutsättning att de reviderade statuterna godkänns vid årsmötena kommer BSI att under tidig höst bli föremål för en extern utvärdering. Beroende på utfallet kommer ett förslag under hösten till hur BSI och övriga medlemsländer kommer att kategoriseras inom de olika medlemskategorierna X, Y och Z.

Ett extra CEN och CENELEC årsmöte är planerat till slutet av november där tanken är att de sista besluten ska fattas för att de nya stadgarna och medlemskategorierna ska kunna tillämpas med början från 2022.

SEK följer naturligtvis nogsamt utvecklingen inom förslaget till ändrande statuter för CEN-CENELEC. Önskas mer information i ärendet så kontakta gärna SEKs kansli, senc@elstandard.se, 08-444 14 00.

THOMAS KORSELL
SEK SVENSK ELSTANDARD

Ärende	X medlems-land	Y medlemsland	Z medlemsland
Medlemskap av CEN CENELECs styrelser	Tillhör grupp A, B, C eller D	Tillhör grupp B, C eller D	Tillhör grupp B, C eller D
Behörig att söka presidentskap, vice-president eller ordförandeskap av MRM.	✓	✓	Kandidaten måste tillhört ett Z-medlemskap åtminstone i 5 år innan ansökan för att visa en god insikt i CEN-CENELEC arbetet.
Rösträtt i General Assembly	✓	✓	✓
Överklaganderätt	✓	✓	✓

Tabellen visar de tänkta olika nya medlemskategoriernas rättigheter till deltagande och röstning inom CEN och CENELEC. Olika medlemsgrupper A, B, C, D vilka baseras på landets storlek och medlemsavgift. Grupp A refereras till de sex medlemsländer som betalar den högsta medlemsavgiften medan grupperna B, C, D utgörs av övriga medlemsländer.

CENELEC BT 167

Den tekniska styrelsen (BT) i CENELEC, höll sitt möte nr 167 den 16 februari 2021. Den 17 februari hölls det gemensamma mötet mellan CENELEC BT och CEN BT. På grund av den pågående pandemin så genomfördes mötet med alla deltagare på distans.

DEN NYTILLTRÄDDE ordföranden Frédéric Vaillant ledde mötet den 16 februari. Inom CENELEC har det under en tid varit möjligt för de tekniska kommittéerna att ha en intern röstnings- och kommenteringsprocedur benämnd CIV (Committee Internal Voting). Ett flertal av nationalkommittéerna har efterlyst regler och rekommendationer för sekretariaten om hur denna internröstning ska administreras så att intressenterna på bästa sätt ska kunna ta ställning till de frågor som kommittén vill ställa med CIV. BT beslutade om följande riktlinjer:

Sekretariatet ska ladda upp ett dokument till

- Collaboration Platform i vilket frågorna som ställs i CIV ska vara formulerade.
- Nationalkommittéerna ska ha minst 4 veckor på sig att svara på frågorna.

CENELEC-kansliet fick i uppgift att publicera en webbsida med instruktioner om detta på CENELEC Boss.

BT fick information om att IEC för närvarande utvecklar ett nytt verktyg för att hantera deltagare – Identity Management System (EMS v. 2.0).

IKRAFTSÄTTNING AV UPPHÄVDA STANDARDS

Det har uppstått en begäran från ett par tekniska kommittéer att ett antal upphävda standarder som varit harmoniserade mot byggproduktförordningen ska återikraftsättas, då nyare motsvarande standarder inte

har mött Kommissionens krav för harmonisering. Arbetsgruppen CEN-CLC/BTWG 14 R&P har dock konstaterat att ett flertal nationalkommittéer är emot att återikraftsätta upphävda standarder.

Med anledning av ovanstående noterade BT att upphäva standarder inte är "state of the art" och beslutade att sådana standarder inte ska återikraftsättas. BT noterade i detta sammanhang att det är fullt möjligt för nationalkommittéerna att tillhandahålla upphävda standarder för de fall sådana efterfrågas. De tekniska kommittéerna uppmanas av BT att fokusera på att producera tillägg till de standarder där Kommissionen inte accepterat att de blir harmoniserade.

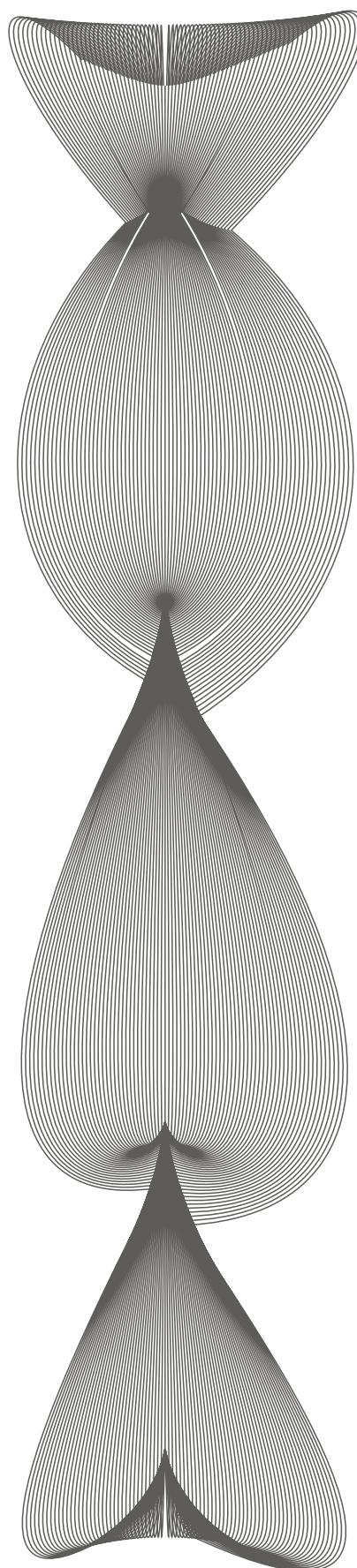
FRIA STANDARDER UNDER COVID 19-PANDEMIN

Under pandemin har nationalkommittéerna inom CEN och CENELEC tillhandahållit ett antal standarder fritt tillgängliga för att underlätta för företag som ställt om produktionen till att producera sjukvårdsmateriel. När det gäller SEK Svensk Elstandard har detta gällt standarder för respiratorer. Slutdatumet för tillhandahållandet av dessa fria standarder har tidigare satt till 31 mars 2021. Nationalkommittéerna kan dock fortfarande tillhandahålla dessa standarder fritt tillgängliga om de så önskar. SEK har dock inte sett någon större efterfrågan av dem.

SAMARBETE MELLAN CEN-CENELEC OCH IEEE

Det finns ett förslag om ett samarbete mellan CEN-CENELEC och IEEE. Med anledning av detta förslag har flera nationalkommittéer haft uppfattningen att ett sådant samarbete behöver diskuteras vidare, särskilt med anledning av att det redan finns samarbetsavtal med IEC och ISO. Ett eventuellt samarbete med IEEE behöver utarbetas på ett sådant sätt att det inte kommer i konflikt med befintliga avtal mellan å ena sidan IEC, ISO och IEEE samt å andra sidan CEN-CENELEC och IEC/ISO.

JOAKIM GRAFSTRÖM
SEK SVENSK ELSTANDARD

PLENARMÖTE TC 17 AC

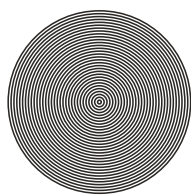
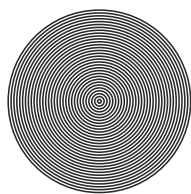
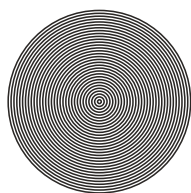
TC 17AC samlades den 15 april för ett virtuellt plenarmöte. Huvudagendan handlade om att gå igenom och diskutera utvecklingen av två aktiva Working Group (WG), WG 03 ansvarig för EN 50089 och WG 04 ansvarig för EN 50187, och den enda Task Force (TF) TF 1 som har fokus på "Eco Design".

WG 03 INTRODUCERADE ändringar i omfattningen av EN 50089, som nu även täcker apparater med partitioner baserad på isoleringsmaterial eller fylld gas. Dokumentet täcker nu spänningar lika med och över 1 kV ac eller 1,5 kV dc och omfattningen inkluderar alla möjliga isoleringsgaser och blandningar. Definitionerna är uppdaterade till den nya omfattningen, med referens till IEC 62271-203 för "partitioner" (gasisolerade mellanväggar) och "design pressure" (konstruktionstryck). Dokumentet förväntas vara klart någon gång i mitten av 2022.

WG 04 introducerade ändringar i EN 50187, där dokumentet nu täcker alla möjliga isoleringsgaser och blandningar, maximumgräns för produkters tryck är borttaget och definitioner är nu i linje med IEC 62271-200. Under plenarmötet handlade huvuddiskussionen kring EN 50187 främst om att man borde begränsa omfattningen av det här dokumentet och andra dokument till bara mellanspänningsapparater (upp till och med 52 kV), utan någon gräns i tryck. Beslutet blev att frågan kommer att cirkuleras för att nationalkommittéerna ska ha chans att noga granska förslaget och rösta.

Task Force TF1 presenterade förslag till ett nytt IEC-dokument som kommer att handla om "Eco design" med fokus på cirkulärekonomi, livscykelanalys och teknisk livslängd för kopplingsapparater. Förslaget till IEC är i form av ett NWIP-dokument.

Nästa möte med CENELEC TC 17AC blir i oktober 2021.

NY IEC TEKNISK KOMMITTÉ

Med start redan under våren 2020 har diskussioner förts inom SMB om etableringen av en ny teknisk kommitté inom "Robotics for electricity generation, transmission and distribution systems". Diskussioner har förts om det behövdes en helt ny kommitté inom området eller om arbetet kunde inkluderas inom en befintlig kommitté, eller rentav om en annan typ av grupp skulle kunna vara aktuell.

Vid en medlemsomröstning inom nationalkommittéerna i slutet av 2020 utföll resultatet i önskemålet att bilda en ny kommitté inom "Robotics for electricity generation, transmission and distribution systems". IECs tekniska styrelse (Standardization Management Board, SMB) beslutade därför vid deras senaste möte i februari om bildandet av den nya tekniska kommittén TC 129 Robotics for electricity generation, transmission and distribution systems och tilldelade sekretariatet till Kina.

DEN NYA TEKNISKA kommitténs arbetsområdet omfattas av:

- Standardisering av robotik som används i kraftsystem, dvs kraftverk, transformatorstationer, överförings- och distributionsledningar etc, innefattande främst terminologi, design, funktioner och prestanda, testmetoder, gränssnitt mellan robotar och informationssystem, driftsmetoder och säkerhet och säkerhetskrav .
- Robotsystem som används i kraftsystem ska omfatta de som färdas på skenor, på marken (via obemannade markfordon), i luften (som obemannade flygbaserade inspektionsrobotar), under vatten/vätska (via obemannade undervattensfordon) och på eller inuti utrustning etc.
- Standardisering av edge-computing samt diagnos och analys av information som erhållits av robotssystem faller också inom denna TC.

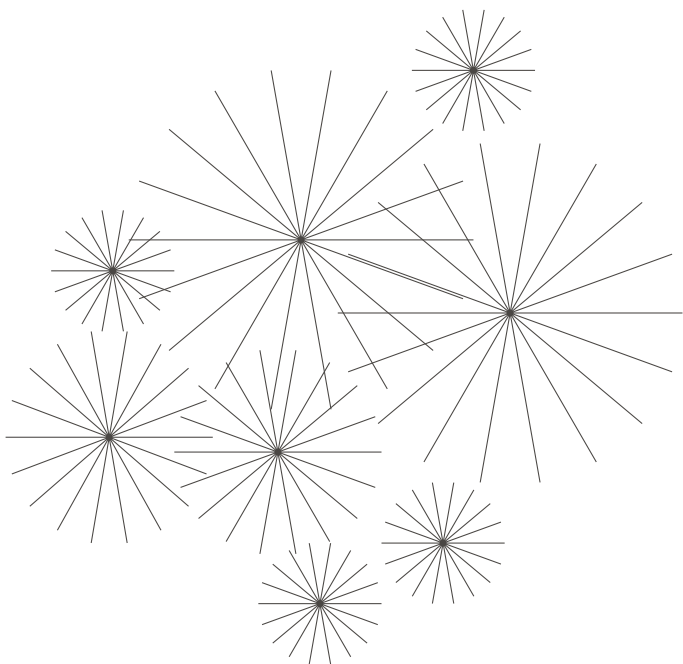
Denna TC kommer att samordna med andra relevanta standardiseringsorganisationer inom relaterade områden, såsom ISO/TC 299 och andra IEC TC som relaterar till branschspecifika applikationer, såsom TC 82, TC 88 och TC 114. Robot för kärnkraftsapplikationer exkluderas från denna TC.

Robotik som används i elkraftsystemet betyder robotik som har en viss grad av autonomi som gör det möjligt att hjälpa eller till och med ersätta mänskliga arbetare för att slutföra vissa uppgifter, såsom konstruktion, patrullering, inspektion, drift och underhåll av elektrisk utrustning.

SEKs Elektrotekniska råd, som ansvarar för den tekniska verksamheten, kommer att vid sitt möte i maj 2021 diskutera hur denna IEC-kommitté kommer att bevakas och eventuellt speglas på nationell nivå.

Synpunkter på svenskt deltagande och aktiviteter inom denna nya kommitté tas gärna emot direkt av Thomas Korsell, thomas.korsell@elstandard.se, 08-444 14 03.

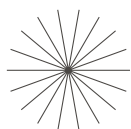
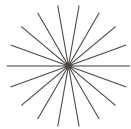
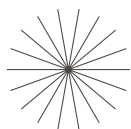
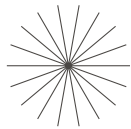
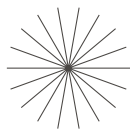
THOMAS KORSELL
SEK SVENSK ELSTANDARD

PLENARMÖTE IEC TC 62

Möte med IEC TC 62 SC 62A, SC 62D. Den 15 till 23 april genomförde IEC TC 62 sitt plenarmöte för 2021, i år helt digitalt via det digitala mötesverktyget Zoom.

DELTOG FRÅN SVERIGE gjorde Magnus Stridsman, ordförande och kontaktperson för SEK TK 62, Elektrisk utrustning för medicinskt bruk, som head of delegation.

LIAISON TILL IEEE

SC 62A beslutade att tillsätta tre experter som liaison till IEEE, då det finns en överenskommelse mellan IEEE och ISO/IEC att snabbt publicera IEEE-standarder som ISO/IEC-standard samt att det finns projekt inom IEEE som överlappar med projekt inom SC 62A. Därmed finns ett ökat behov av bra utbyte mellan organisationerna.

KOMMANDE UTGÅVA AV IEC 60601-1-SERIEN (UTGÅVA 4)

En stor förändring är att TC 62 önskar minska antalet kollateraler genom att integrera flera av dem i huvudstandarden. För att det ska bli möjligt krävs det en övergång till en mer digital publicering, dvs att bygga upp den mer som en databas och nyttja XML, vilket är något som IEC tittar på för flera standarder. SC 62A fick uppdraget att bidra i IECs kommande tester av detta för att ta med den erfarenheten i arbetet med utgåva 4. En designspecifikation för ed 4 förväntas vara färdig för att skickas till nationalkommittéerna för kommentarer i Q1 2022 (i god tid innan nästa TC 62-möte).

ARBETEN INOM MJUKVARA OCH AI

Software Network and Artificial Intelligence advisory Group 62 (SNAIG)

Nyligen utökades uppdraget för TC 62s ordförandes rådgivande grupp för mjukvara så att det även inkluderar AI. Flera nya medlemmar har antagits i samband med det utökade uppdraget (bl a från Sverige/TK 62) och består nu av 23 medlemmar från 14 länder.

Gruppens första rapport sedan det utökade uppdraget är redan levererad (62/384/INF).

Analys av ISO/IEC TR 29119-11

På rekommendation av SNAIG tillsätter nu TC 62 en ad hoc-grupp för att analysera hur ISO/IEC TR 29119-11 (Software and systems engineering – Software testing – Part 11: Guidelines on the testing of AI-based systems) skulle kunna appliceras för medicintekniska produkter och system.

Förslag på standard för klinisk utvärdering av AI-system i hälso- och sjukvård

Rysslands standardiseringsorganisation GOST (Gossudarstvennyy Standard, the national standardization organization of Russia) har lämnat in ett förslag till IEC/ISO JTC 1/SC 42 för ett nytt projekt kallat N678 "Artificial Intelligence (AI) – Software testing of AI medical devices – clinical evaluation". Både SC 42 och SNAIG bedömer att detta arbete bör göras i samverkan med TC 62 och ISO TC 215. En dialog är startad mellan kommittéerna för att komma överens om hantering. SNAIG ser helst att projektet förs över till IEC TC 62, som sedan i samverkan med övriga leder arbetet. Arbetet känns viktigt för att få jämförbara kliniska utvärderingar av AI-system för hälso- och sjukvård och därmed öka tillgängligheten av säkra och effektiva system för vården.

Förslag till ny subkommitté för mjukvara (SC 62E)

Detta är ett förslag från CENELEC TC 62 och syftar till att skapa en subkommitté som hanterar horisontella mjukvarufrågor (inklusive AI, maskininlärning) för TC 62. Förslaget diskuterades både i SC 62A, SC 62D och TC 62. Alla är överens om att mjukvarufrågorna är viktiga för TC 62 och att de behöver belysas bättre än idag. Det fanns dock inte konsensus om hur det arbetet ska bedrivas, är det optimalt att lägga arbetet i en ny subkommitté eller finns det andra sätt att hantera det på? SC 62D känner att det kan bli komplicerat för alla partikulärer. TC 62 anser att frågan behöver beredas mer och kommer tillsätta en ad hoc-grupp som bl a ska titta på hur nuvarande struktur och uppdrag (scope) påverkas av förslaget samt rekommendera en framtida struktur.

SAMVERKAN MED IEC TC 65

SC 62A vill erbjuda stöd till TC 65 utifrån sin samlade erfarenhet av att säkerställa säkerhet och prestanda (inklusive EMC) för alla möjliga medicintekniska produkter. Fokus ska vara aktiva IVD-produkter och en dialog

med TC 65 ska initieras för att diskutera hur en samverkan kan utformas.

REFURBISHMENT ("RENOVERING")

IEC 63120 (SC 62A) är tänkt att komplettera IEC 63077 (SC 62B, refurbishment för bildgivande utrustning). CDV 2 av IEC 63120 röstades dock ned nyligen och man står nu inför ett vägval (göra en CDV 3, göra om den till en teknisk rapport, lägga ned projektet eller integrera den med IEC 63077). Många kommentarer lyfte överlappen och likheterna med IEC 63077. SC 62A fick uppdraget att leda en arbetsgrupp mellan samtliga subkommittéer för att bestämma hur refurbishment ska hanteras och vad som ska hända med IEC 63077 då den röstades ned.

VÄGLEDNING SINGLE FAULT OCH ESSENTIAL PERFORMANCE

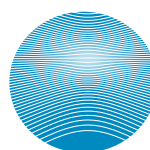
En Ad hoc-grupp (ahG 34) fick uppdraget att förtydliga vad som gäller för essential performance under enkelfel (single fault). Deras arbete resulterade i ett sk inteprerations sheet. Gruppen rekommenderade även att starta ett arbete med en teknisk rapport eller teknisk specifikation som ytterligare stöd. TC 62 beslutade att de kommer skicka ut en fråga till nationalkommittéerna för att få deras synpunkter om ett sådant dokument behövs och om de vill anmäla experter till ett sådant arbete under SC 62A.

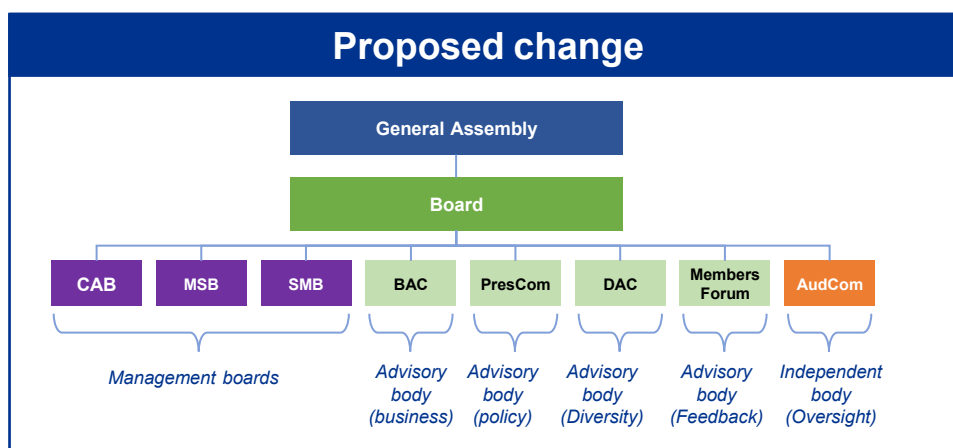
NY P-MEDLEM I SC 62A

En glädjande nyhet är att Nya Zeeland numera är P-medlem i SC 62A.

Nästa möte är planerat att hållas i San Francisco 2022 i anslutning till IEC General Meeting 2022.

MAGNUS STRIDSMAN
CENTRUM FÖR VERKSAMHETSSTÖD OCH UTVECKLING
ORDFÖRANDE OCH KONTAKTPERSON SEK TK 62

Förslag till ny IEC ledningsstruktur.

IECs NYA MANGEMENTSTRUKTUR

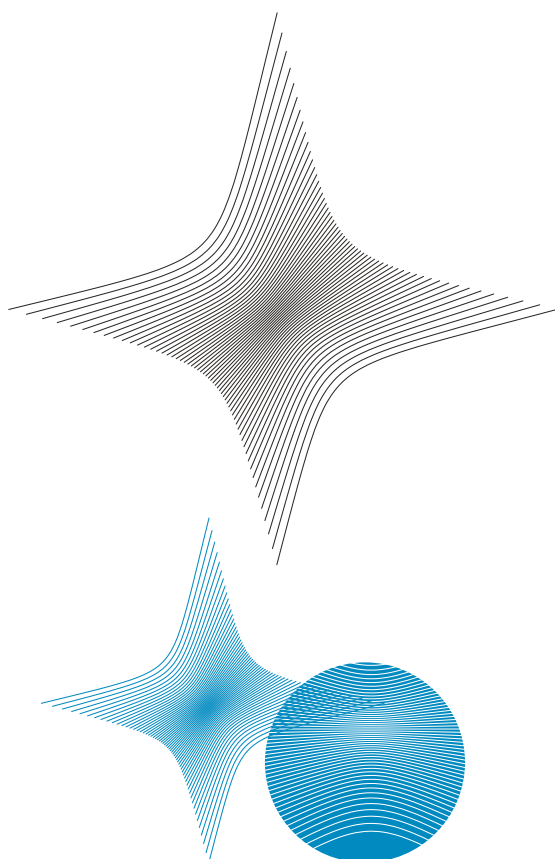
Med start för många år sedan framfördes från nationalkommittéerna önskemål om större involverande och transparens inom IECs beslutande grupper. Önskemålen framställdes inför de mycket viktiga framtida arbetena inom områdena för digitalisering, hållbarhet och energiomställningen. Stora och områden som kommer att få stor påverkan på nationalkommittéernas framtid.

DAGENS LEDNINGSTRUKTUR inom IEC består av en styrelse (Council Board, CB) som träffas två gånger per år, i juni och oktober. Därunder finns tre operativa styrelser som handhar sina specifika områden, standardiseringsområdet (Standardization Management Board, SMB), Certifieringsområdet (Conformity Assessment Board, CAB) och framtida tekniska områden/marknader (Market Strategy Board, MSB).

I en analys genomförd av IEC, under inseende av nationalkommittéernas framtida önskemål, insågs ganska snart att den befintliga ledningsstrukturen inte var en struktur som framtidsäkrade IECs verksamheter. Under IECs årsmötet 2019 beslutades därför att starta ett projekt för att analysera framtida behov och rekommendera en ny ledningsstruktur. Arbetet startades i slutet av 2019 och projektets rekommendationer var tänkt att slutföras i god tid inför IECs årsmöte 2020 för att kunna diskuteras och beslutas. Men så blev det ju inte, och till viss del kan man nog skylla på Covid-19 för det utökade tidsbehovet. Målsättningen är nu att projektet ska slutföras i god tid inför IEC årsmöte i oktober 2021, för att där kunna beslutas av alla medlemsländer.

DET NYA FÖRSLAGET

Den nya ledningsstrukturen som föreslagits, med referens till figuren ovan, är egentligen bara en utökning av en helt ny grupp, Diversity Advisory Body, DAC. De andra grupperna, som mer eller mindre redan existerar i mer fristående form, införlivas nu formellt under styrelsen (Board). De införlivade grupperna representeras av de idag existerande FinCom för BAC, ExCo för PresCom, NC secretary forum för Members Forum,

medan AudCom är den enda införlivade gruppen som bibehåller sitt ursprungliga namn.

Intressant är den nya rådgivande DAC, Diversity Advisory Body, som ska värna den breda mångfalden inom IEC och tillse att intressenter och medlemmar finns representerade från alla olika dimensioner vad gäller länder, kunskap, kön, ålder etc. DAC ska även assistera vid inval till nya positioner och grupper inom IEC genom att uppmuntra deltagandet av nya aktörer och länder.

Den affärsrelaterade gruppen, BAC, kommer att få ett något utökat ansvar jämfört med den tidigare renodlade finanskommittén, FinCom, som i princip endast var rådgivande inom budgetarbetet. Den nya BAC-gruppen får ett mer övergripande ansvar för hela IECs affärsområde och ska vara rådgivande inom både finans och marknadsområdena.

Nationalkommittéerna kommer nu också att få en formell placering inom ledningsstrukturens fortlöpande arbete genom Members Forum och inte endast vara en styrande enhet genom General Assembly (fd Council). Detta är ett stort framsteg då ett kontinuerligt och mer officiellt upprättat arbete kan utföras mellan nationalkommittéerna och IECs ledning.

PresCom, som ersätter nuvarande ExCo, består som tidigare av de tre invalda vice-presidenterna för de underliggande styrelserna, SMB, CAB och MSB, tillsammans med andra invalda IEC-positioner. Deras uppgift är främst inom policy-området och tillsynen av regelverk samt upprätthållande av en effektiv kommunikation för god informationsspridning.

AudCom, till sist, behåller sitt nuvarande namn och uppdrag, att vara en verksamhetsgranskande kommitté.

MÖJLIGHETER OCH UTMANINGAR

Den nya strukturen anses av de flesta medlemmarna ge stora möjligheter att på rätt sätt möta framtida krav och utmaningar inom IECs områden. Farhågorna som har framförts är bland annat den ökande komplexiteten med flera olika grupper som måste kommunicera med varandra. En annan farhåga är kravet på gruppernas utökade aktiviteter och möten samt gruppernas rätta kompetenssammansättning. Finns de rätta deltagarna, som är villiga att lägga ned den tid och det arbete som krävs i framtiden, inom nuvarande gruppansamlingar?

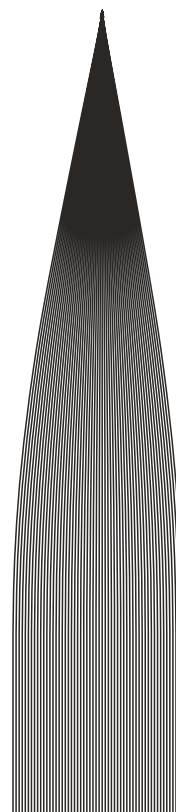
NÄSTA STEG

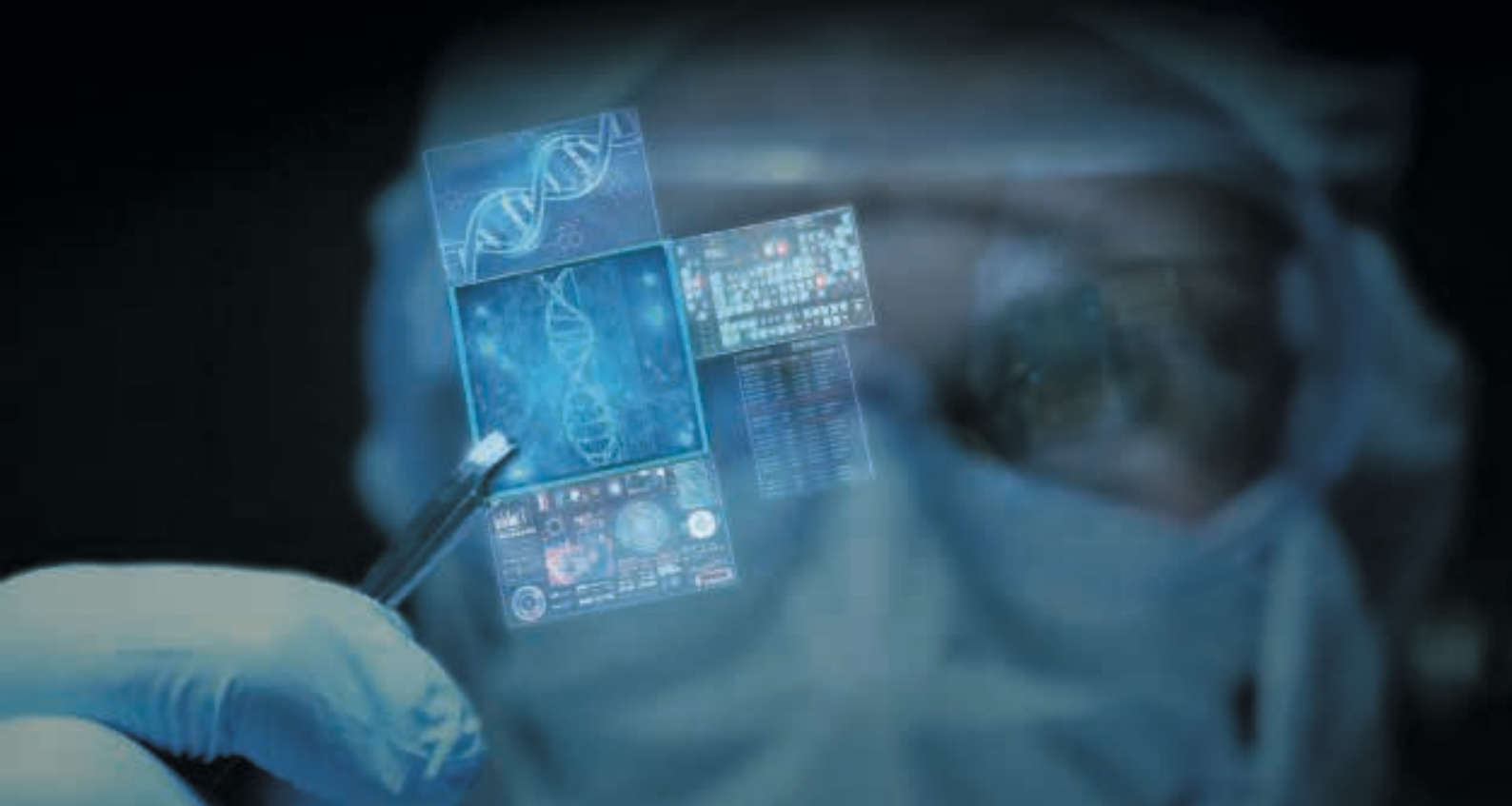
Den nya föreslagna organisationsstrukturen kommer nu att diskuteras under våren och finjusteras för att presenteras som ett slutgiltigt förslag efter sommaren. Den nya strukturen är tänkt att beslutas om vid årsmötet i oktober 2021, för att därefter träda i kraft under 2022. Nödvändiga ändringar eller inval till de olika grupperna kommer därefter att ske stegvis och den helt nya och kompletta strukturen är tänkt att vara fungerande under 2023.

SEKs styrelse kommer följa arbetet och fortlöpande diskutera den nya föreslagna strukturen och eventuellt kommande ändringar. Diskussioner kommer även att ske om en eventuell önskad eller möjlig svensk medverkan i de olika ledningsgrupperna.

Vill du veta mer om eller ta större del av förslaget för ny ledningsstruktur inom IEC så hör gärna av dig till SEKs kansli, senc@elstandard.se, 08-444 14 00.

THOMAS KORSELL
SEK SVENSK ELSTANDARD

NY UTVECKLINGSGRUPP INOM IEC

Den digitaltekniska utvecklingen går mycket fort, såväl som utvecklingen inom den biologiska sektorn. Vad händer när dessa två områden möts?

EN NY TERM, biodigital konvergens, har skapats för att sätta ord på det nya arbetsområdet där de biologiska och digitala världarna möts.

Vid det senaste mötet med IECs tekniska styrelse (Standardization Management Board, SMB) etablerades en ny utvecklingsgrupp, Standardization Evaluation Group (SEG) SEG 12, inom området "Bio-digital convergence".

Det bio-digitala området förutspås få en stor inverkan på framtidens samhällen, då möjligheten att implementera små sensorer i olika biologiska system ökar i och med den snabba tekniska och digitala utvecklingen. Det finns idag scenarier där komplettering eller till och med ersättning kan ske av vissa biologiska system. Som ett ofta använt exempel i detta sammanhang tas pollineringen, som i framtiden kan kompletteras med små programmerade mikrodrönare där det finns avsaknad eller brist på naturligare pollinerare, så som bin och humlor.

ARBETSOMRÅDET

Det initiala arbetsområdet för den nya SEG 12 gruppen omfattas av:

- Undersök aktuella forsknings- och teknikaktiviteter, identifiera kritiska utmaningar och föreslå en färdplan för standardiseringen inom området för biodigital konvergens.

- Samarbeta med andra tekniska kommittéer inklusive JTC 1 och ISO samt med andra marknads- och policyrelevanta organisationer, om befintliga standarder och om behovet av framtida standarder relaterade till biodigital konvergens.
- Formulera rekommendationer till SMB efter behov.

Arbetet kommer att pågå i cirka 24–30 månader och ska resultera i rekommendationer till SMB om hur man i framtiden bäst omhändertar arbetet inom det biodigitala området inom IEC.

DELTAGANDE OCH SVENSK SPEGLING

Francois Coallier (Kanada) har tilldelats ordförandeskapet av SEG 12 och till sekreterare har Peter Lancot (USA) utsetts.

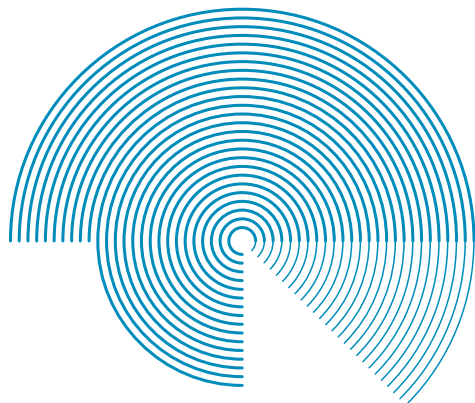
SEK kommer att spegla denna utvecklingsgrupp genom etableringen av en Temagrupp. Deltagandet inom SEKs Temagrupper är avgiftsfria och ämnar till att aktivt följa internationella och europeiska grupper som inte har till uppdrag att skriva standarder och andra standardiseringspublikationer.

Det finns egentligen två möjliga sätt att anmäla sitt deltagande till denna SEG 12-grupp, varav SEK starkt förordar den ena, nämligen att man kontaktar SEK via hemsidan <https://elstandard.se/deltagaranmalan> och uppger sitt önskade deltagande i SEG 12 och den nationella Temagruppen. Det andra, mindre förordade, alternativet är att anmäla sig direkt via IECs hemsida under strukturen för SMB. Om så görs vill SEK ändå ha vetskap om detta för att kunna registrera alla svenska SEG 12-deltagarna i SEKs speglande Temagrupp.

Inkom gärna till SEKs kansli, senc@elstandard.se, med ert deltagande i de nya grupperna eller om ni har frågor eller synpunkter på arbetet inom det biodigitala området.

THOMAS KORSELL
SEK SVENSK ELSTANDARD

→ IECs UPPHOVS- RÄTTSPOLICY UPPDATERAS

IECs upphovsrättspolicy har uppdaterats och godkändes av IEC i augusti 2020.

Syftet är bland annat att försöka tydliggöra var gränserna mellan IECs och medlemmarnas upphovsrättigheter inom IEC-arbetet går. T ex för det fall när ett befintligt arbete ägs av tredje part och av en expert föreslås inkluderas i en IEC-standard, så måste experten säkerställa att denna har tillåtelse att till IEC överlåta rätten att reproducera och sprida materialet.

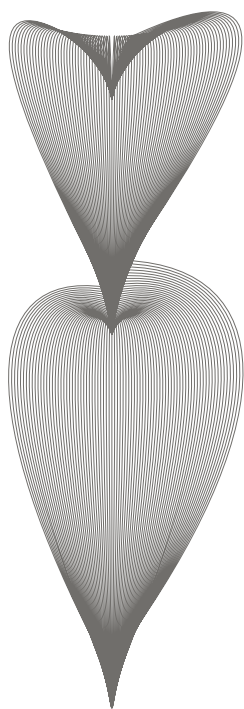
Redan idag är det så att experter behöver godkänna IECs regler kring dataskydd, patent och upphovsrätt för att t ex få åtkomst till IECs IT-verktyg, men enligt den nya policyn kommer också en notifiering för att säkerställa att kedjan av upphovsrättsskydd inte bryts erhållas huvudmannen.

Den som mer i detalj vill läsa om den uppdaterade upphovsrättspolicyn kan ladda ned IECs Administrative Circular AC/10/2021.

IEC STANDARDIZATION MANAGEMENT BOARD

IEC Standardization Management Board (SMB) genomförde sitt 170e möte den 22–23 februari med fullständigt virtuellt deltagande.

INNAN VARJE SMB-möte hålls ett förberedande SMB/CAG-möte (Chairman Advisory Group) för att diskutera ärenden som förmodas behöva längre diskussioner för att nå en enhetlig överenskommelse. På grund av Covid-19 genomfördes CAG-mötet inför detta SMB-möte i flera delar uppdelat på några dagar.

ALLMÄNNA ÄRENDEN INOM DE TEKNISKA OMRÅDENA

CAG-diskussioner

1. SMB-självbedömning
2. JDMT-förslag för inkluderande språk
3. TMB / SMB-möte
4. MSB White Paper om säkerhet i framtiden
5. SMB-handbok
6. Granskning av DMT / JDMT-processer (i förhållande till 3)
7. Harmonisering av ISO / IEC "horisontella publikationer" (i förhållande till 3)
8. SMB-input till IEC-strategi
9. Problem med HAS-konsulter

ahG 87 – Code of Conduct for technical work

AdHoc grupp 87 har haft i uppdrag att se över IECs så-kallade "Code of Conduct for technical work", som beskriver hur medverkande i möten ska uppföra sig på ett korrekt sätt. Dessutom har gruppen utvecklat en ny vägledning och process för att åtgärda oegentligheter och överträdelse av denna kod, som också blev ett dokument. Båda två dokumenten hade godkänts av SMB-medlemmarna innan mötet, men det behövdes mer diskussion kring hur SMB hanterar överträdelse. Man enades om att dessa åtgärder behöver utvecklas vidare och presenteras för godkännande för införande i SMB Handbook av Central Office tillsammans med gruppleddaren för ahG 87.

SMB önskade att Central Office också följer upp åtgärderna relaterade till utbildning, riktlinjedokument om konkurrenslagstiftning och att medlemmarna måste godkänna att de har tagit till sig uppförandekoden när de loggar in på IECs webbplats.

ahG 91 IECs strategiska plan och verksamhetsplan

För att stödja Strategic Plan Task Force (SPTF) och dess SMB-representant med bidraget till utvecklingen och genomförandet av den nya IEC-strategin, satte SMB upp ahG 91 IEC Strategic Plan and Operational Plan, med följande omfattning:

- Samarbeta med SPTF i utvecklingen av den nya strategiska planen, särskilt när det gäller frågor som är förknippade med transformation (inklusive digitala), frågor som hör samman med specifika tekniska områden och framtida strategiska mål för IEC.
- Upprätta en strategisk vision för SMB och utforma SMBs operativa plan för att uppnå denna vision och uppfylla målen för IECs strategiska plan.
- Utvärdera och utveckla nödvändiga nyckeltal för SMBs operativa plan.
- Övervaka genomförandet av SMBs operativa plan och utvärdera genomförandet med hjälp av nyckeltalen återkommande genom att tillhandahålla framstegsuppdateringar till Council Board.
- Se till att de återstående ahG 76-uppgifterna som är relaterade till den aktuella masterplanen/implementationsplanen blir slutförda.
- Samarbeta med och involvera andra relevanta SMB-grupper, inklusive, men inte begränsat till, ahG 90, SG 11 och SG 12, efter behov.

ahG 91 kommer vara aktiv tills den nya operativa planen är klar och kommer att tillhandahålla regelbundna rapporter för övervägande vid SMB-möten.

För att underlätta övergången till genomförandet av den nya IEC-strategin, upplöste SMB ahG 76 och överförde de återstående uppgifter relaterade till masterplanen/implementationen till ahG 91.

ACOS arbetsgrupp för Collaborative Security

Den japanska gruppleddaren presenterade arbetet och rekommendationerna i MSBs White Paper om säkerhet i framtiden.

För att leda diskussionen i ämnet CS och identifiera framtida standardiseringsbehov hos IEC inom detta område, bad SMB ACOS att inrätta en arbetsgrupp på CS med följande omfattning:

- Bedöma den tekniska utvecklingen och standardisering inom området CS enligt beskrivningen i MSBs White Paper.
- Utför en gap-analys av eventuellt saknat arbete i befintliga standardiseringsaktiviteter och föreslå en projektplan för standardisering inom området CS.
- Rekommendera SMB en lämplig struktur för framtida standardiseringsarbete som ska genomföras av IEC.
- Samarbeta med ISO inom detta område.

SMB enades om att möjliggöra ett brett deltagande från berörda intresserade parter (inklusive ISO) i denna arbetsgrupp.

Ny SEG 12 Bio-digital convergence

En presentation på området bio-digital konvergens gjordes av en MSB-medlem och SMB tyckte att detta område är viktigt för framtida standardiseringsaktiviteter inom IEC.

SMB satte upp SEG 12 för att titta på potentialen för nya standarder. Gruppen fick följande uppgifter:

- Undersöka aktuella forskningsaktiviteter, identifiera kritiska utmaningar och föreslå en färdplan för standardisering inom området bio-digital konvergens. Säkerställa nära samarbete med och uppmuntra deltagande från MSB.
- Samarbeta med TC / SC / SyCs inklusive JTC 1 och ISO, liksom med andra organisationer som är relevanta för marknaden, för att evaluera befintliga standarder och framtidsbehovet för standarder relaterade till bio-digital konvergens.
- Formulera rekommendationer till SMB efter behov.

Förvaltning och styrning av tekniska områden

Ny TC 129, Robotics for electricity generation, transmission and distribution systems

Förslaget från den kinesiska nationalkommittén till en ny TC för robotik för elproduktion, överförings- och distributionssystem, hade godkänts av de nationalkommittéerna (SMBNC / 17 / RV) och SMB satte upp TC 129 med följande initiala omfattning:

- Standardisering av robotik som används i kraftssystem, dvs kraftverk, transformatorstationer, överförings- och distributionsledningar osv, som omfattar huvudsakligen terminologi, design, funktioner och prestanda, testmetoder, gränssnitt mellan robotar och informationssystem, driftmetoder och säkerhetskrav.
- Robotsystem som används i kraftsystem ska omfatta de som färdas på skenor, på marken (via obemannade markfordon), i luften (precis som obemannade flygbaserade inspektionsrobotar), under vatten / vätska (via obemannade undervattensfordon) och på eller inuti utrustning, osv.
- Standardisering av "edge computing" samt diagnos och analys av information som har samlats av robot-system faller också inom ramen för kommittén.
- Denna TC samordnar med andra relevanta standardiseringsorganisationer inom relaterade områden, såsom ISO / TC 299 och andra TC inom IEC som hänför sig till branschspecifika applikationer, t ex TC 82, TC 88 och TC 114. Robotik för kärnkrafts-applikationer är undantagen från omfattningen av denna TC.
- Robotik som används i elkraftsystemet betyder robotik som har en grad av autonomi som gör det möjligt att hjälpa eller till och med ersätta mänskliga arbetare att slutföra vissa uppgifter, såsom konstruktion, patrullering, inspektion, drift och underhåll av elektrisk utrustning.

SMB tilldelade sekretariatet för TC 129 till Kina.

Kommentarer som gjorts under omröstningsprocessen hänvisas till TC 129 för lösning i det första mötet.

Årlig igenomgång av TC / SC / SyC-statistik

Pierre Sebellin presenterade en uppdatering på den årliga igenomgången av TC / SC / SyC-statistik och SMB noterade att TC 5 och SC 61D uppfyllde kriterierna för att börja med en utvärdering av deras respektive arbete. SMB bad funktionärerna i TC 5 att ordna ett samråd med sina P-medlemmar för att fråga dem vilket av följande alternativ de skulle stödja: möjlig sammanslagning av arbetsprogrammen med ISO / TC 192 eller fortsättning av arbetet i TC 5.

För SC 61D insåg SMB att en ny sekreterare hade startat i januari 2021 och beslutade därför att ge honom

ytterligare tid för att förbättra situationen. SMB kommer att granska situationen för SC 61D vid sitt möte i februari 2022.

RAPPORTER FRÅN DE TEKNISKA KOMMITTÉERNA

SMB godkände 36 TC/SC/SyC-rapporter, inklusive SBPs, via korrespondens innan SMB mötet.

SMB noterade att TC 47 och deras SCs (Sydkorea), TC 56 (Storbritannien), TC 76 (USA) and TC 117 (Spanien), har inte rapporterat i tid och bad de nationalkommittéer som är ansvariga för respektive sekretariat att undersöka grunderna för detta.

ÖVRIGA ÄRENDEN

Central Office (CO) och Council Board (CB)

Philippe Metzger uppdaterade SMB om Central Office aktiviteter, speciellt avseende det pågående arbetet inom IEC Governance Review Task Force (IGTF).

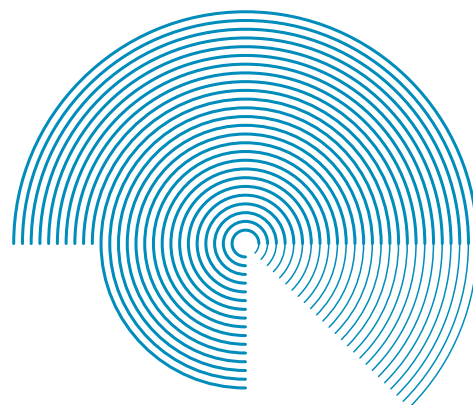
ISO/TMB

Antoine Morin presenterade ISOs aktiviteter och SMB uttryckte sin glädje över ett välfungerande samarbete med ISO/TMB inom olika områden som de båda organisationerna har intresserade av.

SMB/TMB Joint Task Force on JTC 1

Vimal Mahendru, SMBs samordnare för den gemensamma SMB/TMB-gruppen Joint Task Force on JTC 1, presenterade slutrapporten och noterade att alla förslag som gruppen har lagt fram godkändes av SMB. SMB bad Central Office att följa upp dessa förslag med ISO Central Secretariat och JTC 1 management.

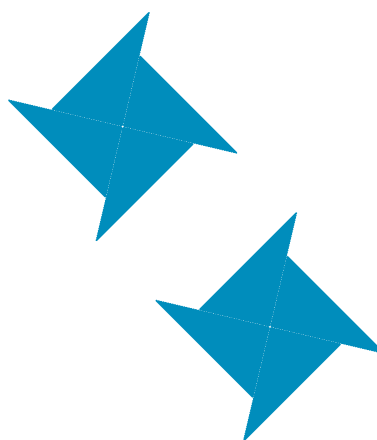
Avseende förslaget om att omgående se över hur man bättre kan justera ISO/IEC-direktiven för att förhindra avvikelser konstaterade SMB att det fanns en möjlighet att diskutera detta med ISO/TMB i det kommande mötet i mars 2021.

Horisontella standarder i JTC 1

SMB tackade ordföranden för JTC 1 för hans input på vikten av harmonisering i framtiden på de olika koncept som idag används i IEC och ISO för horisontella publikationer. SMB höll fullständigt med om att detta behövs samordnas på ett bättre sätt. SMB kommer diskutera detta under det kommande SMB/TMB-mötet i mars.

BETTINA FUNK
SEK SVENSK ELSTANDARD

KOMMANDE SMB MÖTEN

2021

2021-07-07/08 WEDNESDAY/THURSDAY (FRANKFURT, DE / VIRTUAL) – TO BE CONFIRMED

2021-10-01 – FRIDAY CAG MEETING (DUBAI, AE)

2021-10-03 – SUNDAY (DUBAI, AE – GENERAL MEETING)

2022

2022-02-14 – MONDAY CAG MEETING (SYDNEY, AU)

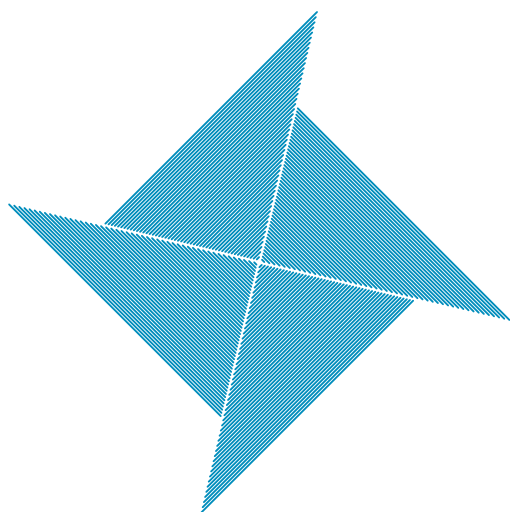
2022-02-15 – TUESDAY (SYDNEY, AU)

2022-06-13 – MONDAY CAG MEETING (GENEVA, CH)

2022-06-14 – TUESDAY (GENEVA, CH)

2022-10-29 – SATURDAY CAG MEETING (SAN FRANCISCO, US)

2022-10-31 – MONDAY (SAN FRANCISCO, US)

Susanne Björkman och hunden Hiro. Foto: privat.

HEJ SUSANNE

Du arbetar på SEK Svensk Elstandard sedan februari 2020. Kan du berätta lite mer om vad du gör i din roll som möteskoordinator och kommittéansvarig på SEK?

— JAG BÖRJADE PÅ SEK för drygt ett år sedan och det var minst sagt lite speciellt att påbörja en ny anställning fem veckor innan vi blev tvungna att stänga ner SEKs kontor för fysiska möten och vi på kansliet började jobba på distans på grund av pandemin. Tack och lov har det gått över förväntan att sätta mig in i min nya roll och mina arbetsuppgifter – till viss del tack vare dagens teknik men till största delen tack vare mina otroligt hjälpsamma och trevliga kollegor som alla gör sitt bästa för att förklara, stötta och hjälpa till.

Vad ingår i dina arbetsuppgifter?

Den största delen av min arbetstid ägnar jag åt våra deltagare i våra tekniska kommittéer och arbetsgrupper. Det är för det mesta jag som svarar på e-postmeddelanden som skickas till vår SENC-adress. Där tar jag emot deltagaranmälningar som kommer in från nya deltagare som vill gå med i en teknisk kommitté och/eller en arbetsgrupp. Jag hanterar ärenden där deltagare önskar gå med i ytterligare kommittéer/arbetsgrupper

eller om man önskar utträde från en sådan. Jag ser till att personerna blir registrerade i vårt nationella register och att man får den behörighet man ska ha hos IEC och CENELEC.

Varje kommitté har en kontaktperson som är ansvarig för att skicka in kommitténs röstningar och kommentarer (på dokument hos IEC och CENELEC) till SEK och jag genomför den röstningen och skickar in kommentarerna till IEC och CENELEC.

Utöver det så fakturerar jag den årliga deltagaravgiften, skickar ut kallelser till TK-möten, skickar ut information om plenarmöten inom IEC och CENELEC och registrerar de deltagare som vill delta på dessa möten. Jag skickar också ut inbjudningar till våra kurser, webinarier och seminarier och svarar på samtal i vår telefonväxel.

Är det något i din roll som blir väldigt annorlunda nu när SEKs kontor håller stängt för fysiska möten?

Ja, att vara möteskoordinator när inga fysiska möten hålls är naturligtvis väldigt annorlunda. Jag hjälper till med att boka Zoom-möten till de kommittéer som vill ha det, men visst längtar jag efter att få träffa våra deltagare i SEKs lokaler när det blir möjligt igen. Jag ser också fram emot att få arrangera internationella möten hos SEK framöver.

Berätta lite om din bakgrund

Jag har samlat på mig erfarenheter inom service och administration från många olika branscher. Jag har bott utomlands i några år och jobbat som reseledare för Fritidsresor, jobbat på hotell och arbetat med att ordna konferenser, varit ekonomiassistent och dessutom haft en kort karriär på TV4. Under tolv år jobbade jag som bildredaktör och administratör på Aller Medias bildbyrå All Over Press och sålde bilder till dagspress, veckotidningar, månadsmagasin och bokförlag. Innan jag började på SEK så jobbade jag som projektkoordinator på aerosolfabriken Paragon Nordic.

Vad tycker du är bäst med att arbeta på SEK?

Jag trivs jättebra med att arbeta på SEKs kansli och fördelarna är många. Jobbet är väldigt varierande och det finns hela tiden nya utmaningar, mer att lära och upptäcka. Det är roligt att ha kontakt med så många av våra trevliga deltagare och kunna hjälpa till där det behövs. Sen så måste jag säga att jag har fantastiskt fina kollegor som alla bidrar till den goda stämningen som vi har på SEK. Vi har väldigt roligt tillsammans. Nu när vi inte kan ses på kontoret och småprata så kopplar vi regelbun-

det upp oss för en digital "Zoom-fika" då och då för att hålla kontakten. Det uppskattas väldigt mycket, särskilt när man är ny gänget.

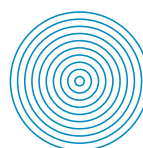
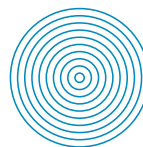
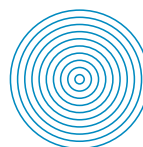
Vad gör du helst när du inte jobbar?

Jag umgås med min familj; min man och våra två barn som är 8 & 10 år. Sedan några veckor tillbaka har familjen dessutom utökats med hundvalpen Hiro och jag får nog säga att just nu så går den mesta fritiden åt diverse valputmaningar som att träna rumsrenhet, gå fint i koppel (inte skälla på grannarna) men också till stora mängder gos förstås.

Vår och sommar spenderas mycket fritid på familjens lantställe i Norrtälje. Det är alltid skönt att komma ut dit och kunna koppla av och känna sig närmre naturen, i synnerhet nu när vi spenderar så mycket tid i hemmet i och med att vi jobbar hemifrån. Då är det otroligt skönt med lite miljöombyte, en skön skogspromenad och höra lite fågelkvitter.

Just nu längtar jag efter sol och bad med barn och hund i sommar.

HENRIK LAGERSTRÖM
SEK SVENSK ELSTANDARD

OM KONSTEN

Ovädret på Åskskyddshandboken ligger över Ellösfjorden, väster om Orust i Bohuslän, innanför Gullholmen. Ellösfjorden ingår i den norra farleden till Uddevalla och åskvädet är målat av Edvin Ollers.

OLLERS FÖDDDES 1888 i Norrtälje som Edvin Olsson och dog 71 år senare i Stockholm. Han studerade i Stockholm och Göteborg och var i tre decennier lärare på Tekniska Skolan i Stockholm, det som senare blev Konstfack. En period var han också ordförande i Svenska Konstnärernas förening.

Inte minst var Ollers formgivare på olika glasbruk, bland annat Kosta, Flygsfors, Reijmyre och Åfors. Flera somrar drev han också en konstskola på Gullholmen. Trots sin stockholmska bakgrund är det väl därför som han som målare mest kan ses som en skildrare av det bohuslänska landskapet. Även om han reste i andra trakter, som Skåne och Italien, har de flesta av hans tavlor motiv från Bohuslän. Havsutsikter, hamnmotiv med bryggor, sjöbodar och fiskebåtar, motiv från fiskelägenas grönskande trädgårdar i lä bakom vita hus. Men framförallt motiv där naturen i landskapet bryts av människors verk - en gård, några hus, en brygga. Som på vår utsikt mot ett annalkande åskväder.

I förra numret visade vi på Solcellshandboken och en soluppgång av Carl Kylberg. Det ska ha varit Ollers som ordnade Kylbergs första utställning och Kylberg är idag ett stort namn i den svenska konsthistorien. Edvin Ollers är inte så känd precis, men han har ett eget museum på Gullholmen.

FÖRÄNDRINGAR I TEKNISKA KOMMITTÉER

SEK hälsar följande funktionärer välkomna och önskar dem lycka till i ett framgångsrikt arbete:

MIKAEL TÖRNKVIST
TCG Touchless Consulting Group AB
som sekreterare i IEC TC 3

LARS OLOV SJÖSTRÖM
MHF Test Lab AB
som ordförande i SEK TK BTTF 116-2

BISWAJIT SINGH
Hitachi ABB Power Grids
som ordförande i SEK TK 33

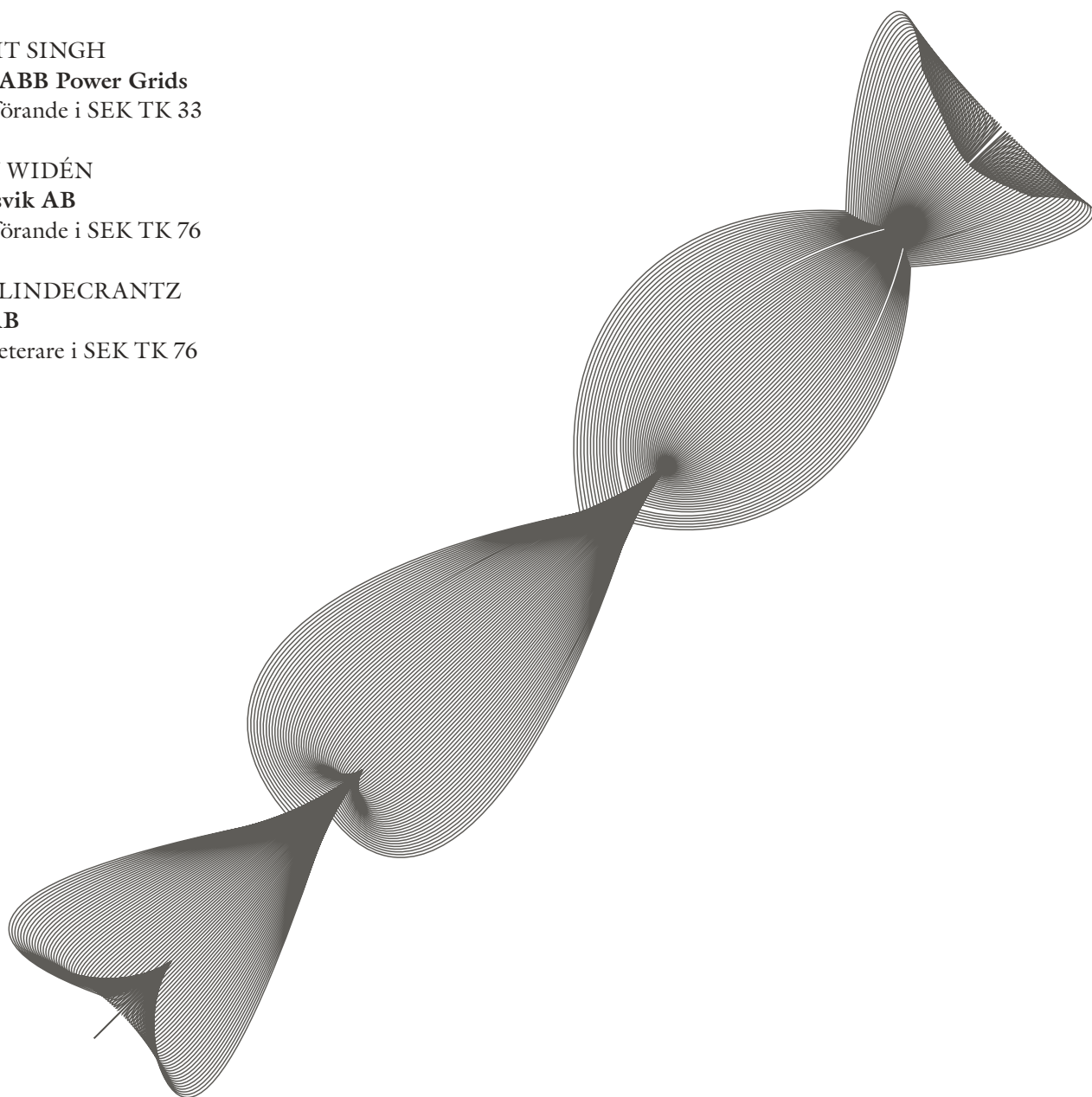
URBAN WIDÉN
Sjögårdsvik AB
som ordförande i SEK TK 76

SUSAN LINDECRANTZ
SAAB AB
som sekreterare i SEK TK 76

Vi tackar följande funktionärer för deras förtjänstfulla insatser när de nu lämnar sina poster:

PETER HOLMBERG
ABB Power Grids Sweden AB
som ordförande i SEK TK 33

MARTIN LINDGREN
Arbetsmiljöverket
som ordförande i SEK TK 76

KOMMANDE KURSER OCH WORKSHOP

ÅSKSKYDDSKURS 7 SEP

RÄTT SKYDD GÖR DINA KUNDER TRYGGARE

Vårt åskskyddswebbinarium utbildar dig i verktygen för att kunna bedöma skyddsbehovet och välja rätt skyddsåtgärd. Läs mer på elstandard.se/askskydds-webbinarium/

INTRODUKTION 9 SEP

FÖR NYA LEDAMÖTER OCH EXPERTER

En introduktion till hur du som deltagare kan få ut mest av ditt engagemang. Läs mer på SEKs hemsida elstandard.se/kalendarium/

INTRODUKTION 14 OKT

FÖR NYA LEDAMÖTER OCH EXPERTER

En introduktion till hur du som deltagare kan få ut mest av ditt engagemang. Läs mer på SEKs hemsida elstandard.se/kalendarium/

ÅSKSKYDDSKURS 4 NOV

RÄTT SKYDD GÖR DINA KUNDER TRYGGARE

Vårt åskskyddswebbinarium utbildar dig i verktygen för att kunna bedöma skyddsbehovet och välja rätt skyddsåtgärd. Läs mer på elstandard.se/askskydds-webbinarium/

RISKHANTERING 18 NOV

FORTSÄTTNING PÅ ÅSKSKYDDSKURSEN

Nytt är att Åskskyddskursen har fått ett fortsättningswebbinarium där du kan fördjupa dina kunskaper i riskhantering. Läs mer på elstandard.se/askskyddswebbinarium/

INTRODUKTION 25 NOV

FÖR NYA LEDAMÖTER OCH EXPERTER

En introduktion till hur du som deltagare kan få ut mest av ditt engagemang. Läs mer på SEKs hemsida elstandard.se/kalendarium/

SEKs KONTOR HÅLLER FORTSATT STÄNGT TILL DEN 15 SEPTEMBER. INGA FYSISKA MÖTEN KOMMER ATT HÅLLAS I VÅRA LOKALER, MEN DISTANS-MÖTEN ARRANGERAR VI GÄRNA!

KANSLIET JOBBAR SOM VANLIGT OCH NÅS VIA MAIL OCH TELEFON. LÄS GÄRNA MER PÅ VÅR HEMSIDA DÄR VI LÖPANDE UPPDATERAR INFORMATIONEN, ELSTANDARD.SE/SEK-SVENSK-ELSTANDARD-OM-CORONAVIRUSET-COVID-19/

SAMTLIGA PLANERADE INTERNATIONELLA MÖTEN I SEKs REGI 2021 UT KOMMER ATT HÅLLAS SOM DISTANSMÖTEN. VI ANVÄNDER OSS AV DET DIGITALA MÖTESVERKTYGET ZOOM.

DU ÄR ALLTID VÄLKOMMEN ATT KONTAKTA SEKs KANSLI VIA TELEFON, 08-444 14 00 ELLER GENOM MEJL TILL SENC@ELSTANDARD.SE OM DU HAR NÅGRA FRÅGOR.

AVSÄNDARE

SEK SVENSK ELSTANDARD
BOX 1284, 164 29 KISTA

E-POST: SEK@ELSTANDARD.SE
INTERNET: WWW.ELSTANDARD.SE
SEK ÄR SVENSK NATIONALKOMMITTÉ
AV IEC OCH CENELEC

